BENKI KUU YA TANZANIA

TATHMINI YA MWENENDO WA UCHUMI

Aprili 2026

Yaliyomo

1.0 Mwenendo wa Uchumi wa Dunia....................1
2.0 Mwenendo wa Uchumi wa Taifa....................5
2.1 Uchumi wa Ndani....................5
2.2 Mfumuko wa Ndai....................5
2.3 Sera ya Fedha....................8
2.4 Viwango vya Fedha....................10
2.5 Masoko ya Fedha....................10
2.6 Utekelezaji wa Bajeti ya Serikali....................12
2.7 Mwenendo wa Deni la Taifa....................13
2.8 Mwenendo wa Sekta ya Nje....................15
3.0 Mwenendo wa Uchumi wa Zanzibar....................18
3.1 Mfumuko wa Bei....................18
3.2 Bajeti ya Serikali....................18
3.3 Mwenendo wa Sekta ya Nje....................19
Viambatisho....................21
Tafsiri ya dhana Muhimu....................34

1.0 Mwenendo wa Uchumi wa Dunia

Ukuaji wa uchumi wa dunia kwa mwaka 2026, unatarajiwa kuendelea kuwa imara lakini kwa mwelekeo wa kupungua. Shirika la Fedha la Kimataifa lilitoa taarifa ya maoteo ya ukuaji wa uchumi wa dunia kwa mwezi Aprili mwaka 2026 ikionesha kupungua hadi kufikia asimilia 3.1 ikilinganishwa na maoteo ya asimilia 3.3 yaliotolewa na taarifa hiyo ya mwezi Januari 2026. Taarifa hiyo inaonesha kuwa, mwendendo wa ukuaji wa uchumi wa dunia umeathiriwa na ongezeko la hali ya kutotabirika inayotokana na migogoro ya kijiopolitiki, hususan katika eneo la Mashariki ya Kati (Kielelezo 1.1a na Kielelezo1.1b).

Kwa mujibu wa taarifa hiyo ya Shirika la Fedha la Kimataifa, maoteo ya ukuaji kwa nchi zilizoendelea umeendelea kuwa sawa na maoteo ya mwezi Januari 2026, wakati maoteo ya ukuaji katika nchi zinazoibukia kiuchumi na zinazoendelea umepungua, isipokuwa India. India, inatarajiwa kuwa na kiwango cha juu cha ukuaji, ukichangiwa na kuimarika kwa mahitaji ya ndani pamoja na matarajio ya mauzo ya nje kufuatia Marekani kupunguza ushuru wa forodha kwa bidhaa zinazotoka nchini humo (Jedwali 1.1). Wastani wa ukuaji kwa Nchi za Kusini mwa Jangwa la Sahara, unatarjiwa kufikia asilimia 4.3, ikiwa ni maoteo ya chini ikilinganishwa asimilia 4.6 iliyotabiriwa mwezi Januari 2026. Hali hii imechangiwa na kuongezeka kwa vichocheo vya mfumuko wa bei, hususan gharama za mbolea na usafirishaji majini kulikosababishwa na mvurugiko wa mnyororo wa ugavi Mashariki ya kati.

Jedwali 1.1: Ukuaji wa Uchumi Dunia

	2023	2024	2025	2026[r]	2027[p]
Dunia	3.5	3.3	3.4	3.1	3.2
Nchi zilizoendelea	1.7	1.8	1.9	1.8	1.7
Marekani	2.9	2.8	2.1	2.3	2.1
Eneo la Ero	0.4	0.9	1.4	1.1	1.2
Uingereza	0.3	1.1	1.3	0.8	1.3
Japani	0.7	-0.2	1.2	0.7	0.6
Nchi zinazoibukia na Zinazoendelea	4.7	4.3	4.4	3.9	4.2
Brazili	3.2	3.4	2.3	1.9	2.0
Urusi	4.1	4.9	1.0	1.1	1.1
India	7.2	7.1	7.6	6.5	6.5
Uchina	5.4	5.0	5.0	4.4	4.0
Nchi za Kusini mwa Jangwa la Sahara	3.8	4.2	4.5	4.3	4.4

Chanzo: IMF-World Economic Outlook Database April 2026
Tanbihi: p inaonesha makadirio ya ukuaji wa awali

Kielelezo 1.1a: Fahirisi ya Kutokuwa na Uhakika wa Sera za Dunia

Chanzo: https://www.policyuncertainity.com/trade

Kielelezo 1.1b: Fahirisi ya Kutokuwa na Uhakika wa Biashara Duniani

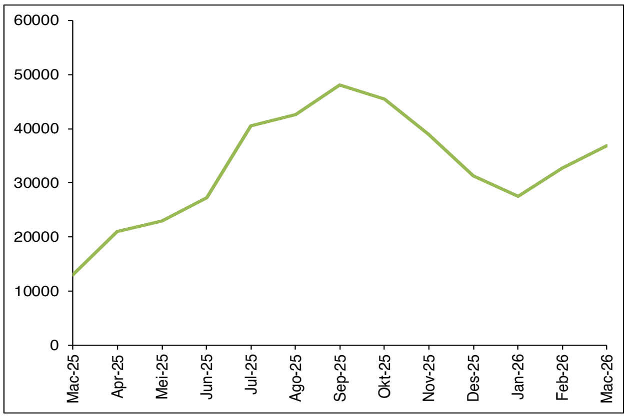

Chanzo: https://worlduncertainityindex.com/

Bei za bidhaa kwa mwezi Machi 2026 zilionesha mwenendo mchanganyiko lakini kwa ujumla zilikuwa na mwelekeo wa kuongezeka. Bei ya mafuta ghafi ilifikia wastani wa dola za Marekani 95.58 kwa pipa, kutoka dola za Marekani 68.01 kwa pipa mwezi Februari 2026, hali iliyochochewa na kuongezeka kwa mvutano wa migogoro Mashariki ya Kati. Kwa upande mwingine, bei ya dhahabu iliendelea kubadilika kwa wastani, ikipungua hadi

dola za Marekani 4,855.54 kwa wakia moja kutoka dola za Marekani 5,019.97 mwezi uliotangulia, ikichangiwa na matarajio ya mabadiliko ya sera ya fedha ya Benki Kuu ya Marekani (Federal Reserve), ambayo yalisababisha kuimarika kwa thamani ya dola ya Marekan, na kupunguza mahitaji ya dhahabu kama mali salama.

Kwa kiasi kikubwa, bei za bidhaa za kilimo zilionesha mwelekeo mchanganyiko, zikiakisi mvurugiko wa mnyororo wa ugavi Mashariki ya Kati na mabadiliko ya uzalishaji. Bei ya kahawa aina ya Robusta ilipungua kufuatia ugavi wa kutosha katika soko la dunia. Kwa upande mwingine, bei ya kahawa aina ya Arabika, sukari na mafuta ya mawese zilipanda, zikisababishwa na kuongezeka kwa bei ya mafuta ghafi illiyoongeza gharama za usafirishaji pamoja na kuchochea mahitaji ya nishati mbadala (biofuels). Vilevile, bei za ngano na pamba ziliongezeka kutokana hali mbaya ya hewa nchini Marekani na Australia. Bei ya mbolea, hususan Urea na DAP, ilipanda pia ikiakisi zuio la uuzwaji nje wa mbolea kutoka nchini China pamoja na mvurugiko wa ugavi kwenye Mlango-Bahari wa Hormuz. Sababu hizi kwa pamoja zimesababisha changamoto za ugavi kwa baadhi ya nchi kuelekea kwenye misimu kilimo (Kielelezo 1.2).

Kielelezo 1.2: Mfumuko wa Bei kwa Nchi Zinazoendelea na Zinazochipukia Kiuchumi

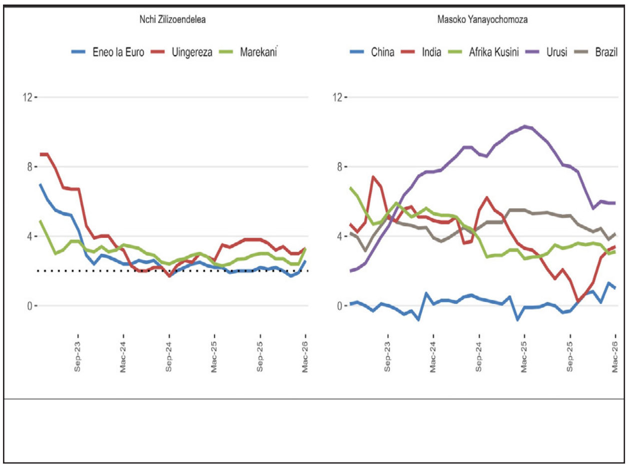

Chanzo: Bloomberg

Mfumuko wa bei uliongezeka katika nchi zilizoendelea, hususan Marekani na eneo la Euro, likichangiwa na kutokuwa na utulivu wa masoko ya nishati kufuatia misukosuko katika Ghuba ya Uajemi. Mwenendo wa mfumuko wa bei katika nchi zinazoibukia kiuchumi ulikuwa mchanganyiko. Nchini China, kasi ya mfumuko wa bei ilipungua kufuatia hatua ya Serikali kudhibiti bei za mafuta ya ndani, wakati India na Brazil zilishuhudia ongezeko la mfumuko wa bei uliotokana na kuongezeka kwa mahitaji ya dhahabu kama hifadhi salama ya mali, na kupanda kwa gharama za pembejeo za kilimo, mtawalia. Mfumuko wa bei kwa Nchi za Kusini mwa Jangwa la Sahara uliendelea kubaki ndani ya wigo unaokubaliwa. Hata hivyo, ongezeko la hivi karibuni la bei za mafuta katika soko la dunia linaashiria hatari kuongezeka kwa mfumuko wa bei kwa kipindi kijacho (Kielelezo 1.3, Kielelezo 1.4, na Kielelezo 1.5).

Kielelezo 1.3: Mfumuko wa Bei Miongoni mwa Nchi za Jumuiya ya Afrika Mashariki

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu
Tanbihi: Mistari ya nukta inaashiria viwango vya mfumuko wa bei vilivyokusudiwa (inflation target)

Kielelezo 1.4: Mfumuko wa Bei Miongoni mwa Nchi za Jumuiya ya Maendeleo ya Nchi za Kusini mwa Afrika

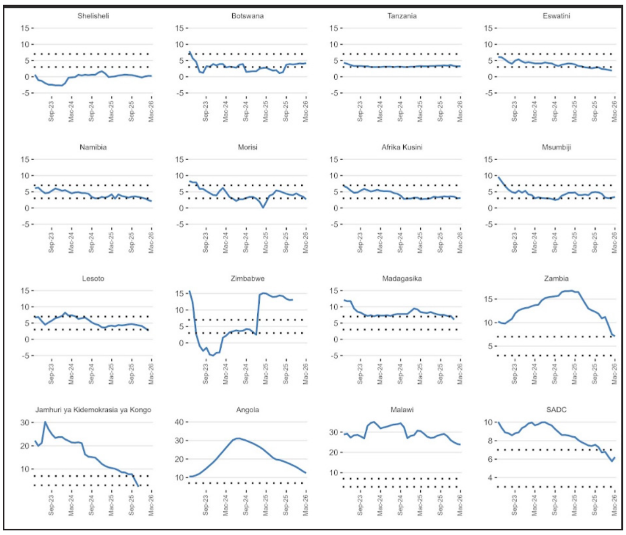

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu
Tanbihi: Mistari ya nukta inaashiria viwango vya mfumuko wa bei vilivyokusudiwa (inflation target)

Kielelezo 1.5: Bei za Bidhaa katika Soko la Dunia

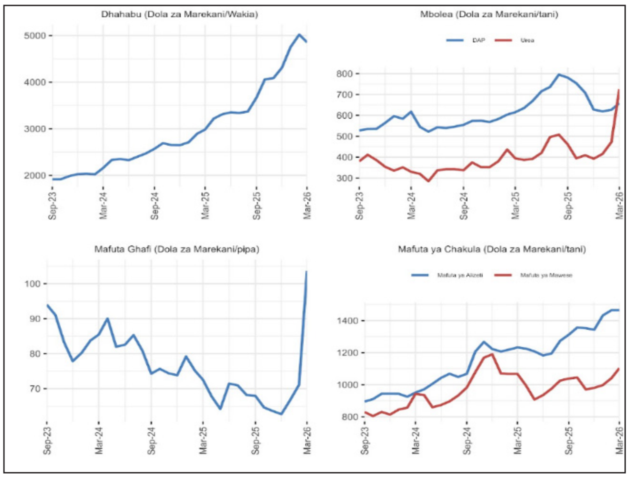

Chanzo: http://www.worldbank.org/prospects
Tanbihi: DAP Inaashiria Di-ammonium phosphate

Kisanduku 1: Mgogoro Katika Mlango Bahari wa Hormuz: Athari kwa Uchumi wa Tanzania.

Mlango Bahari wa Hormuz, ni njia nyembamba ya bahari inayotenganisha Iran na Oman, na ni njia muhimu duniani kwa biashara ya nishati. Kila siku, takribani mapipa milioni 21 ya mafuta ghafi hupita katika njia hii yenye upana wa kilomita 33, takriban moja ya tano ya matumizi yote ya mafuta duniani. Mzozo wa kijeshi kati ya Marekani–Israel na Iran uliposababisha kufungwa kwa njia hii mwezi Machi 2026, athari kwa masoko ya kimataifa ya nishati zilikuwa za haraka na kubwa.

Kufungwa kwa Mlango wa Hormuz hakuishoii tu kwenye usambazaji wa mafuta ghafi. Mlango huo pia ni njia kuu ya usafirishaji kwa nchi za Ghuba zinazozalisha mbolea, ambazo huchangia takriban nusu ya uzalishaji wa kimataifa wa salfa, robo ya uzalishaji wa amonia, na theluthi moja ya mauzo ya nje ya urea (GSA, 2026). Ndani ya juma la kwanza la mzozo, bei ya mbolea za nitrojeni ilipanda kwa asilimia 30 hadi 40, huku bei ya urea ikiongezeka kwa asilimia 43 (Reuters, 5 Machi 2026).

Viwango vya usafirishaji wa makasha kati ya Asia na Afrika pia vimeongezeka hadi wastani wa dola za Marekani 4,800 kwa kasha la futi 40, ikiwa ni ongezeko la zaidi ya mara mbili ya kiwango cha dola 2,000 kilichokuwepo mwanzoni mwa mwaka 2025 (Drewry World Container Index, Machi 2026; Freightos Baltic Index, 2026). Kwa nchi zinazotegemea kwa kiasi kikubwa uagizaji wa nishati, chakula, na bidhaa za viwandani, ongezeko hili la ghafla lilisababisha mfumuko mkubwa wa bei. Ongezeko la pamoja la gharama za usafirishaji, bidhaa, na nishati kunasababisha mshtuko wa ugavi kupitia njia mbalimbali, na athari kwenye mfumuko wa bei, urari wa malipo, na uimara wa jumla wa uchumi.

Mshtuko huo unasambaa katika uchumi wa ndani kwa njia mbili zinazoendana. Njia ya kwanza ni kupitia gharama za moja kwa moja za nishati. Bei ya mafuta ghafi inapopanda katika soko la dunia, gharama za uagizaji wa bidhaa za petroli huongezeka. Njia ya pili ni kupitia gharama za usafirishaji na usambazaji. Masoko ya bidhaa za ndani hutegemea zaidi barabara kusafirisha mazao, vifaa vya ujenzi, na bidhaa za matumizi kutoka bandarini na mashambani kwenda kwenye masoko nchini. Hivyo, bei kubwa ya mafuta huongeza gharama za usafirishaji na usambazaji wa mizigo. Hatimaye, gharama hizi huhamishwa kwa mlaji wa mwisho kupitia ongezeko la bei za vyakula, saruji, mbolea, na bidhaa nyingine za kaya sokoni.

Kidunia, usalama wa chakula unabakia kuwa suala lenye umuhimu zaidi. Nchi nyingi za Afrika zinazopakana na Bahari ya Hindi hupata kati ya asilimia 30 hadi 50 ya mbolea zinazozalishwa na nchi za Ghuba (GSA, 2026). Kuvurugika kwa mnyororo wa ugavi kunakoendelea sambamba na bei ya mbolea iliyoongezeka duniani,ambayo imeunganishwa na kupanda kwa gharama za usambazaji, inapunguza uwezo wa wakulima kugharamia upandaji,

umwagiliaji, na usafirishaji wa mazao, hivyo kuongeza hatari ya kuongezeka kwa kasi ya mfumuko wa bei za vyakula nchini. Ongezeko hili linajidhirisha zaidi kupitia viwango vya kubadilisha fedha. Kadri ongezeko la gharama za uagizaji wa mafuta zinavyoongeza mahitaji ya fedha za kigeni, ndivyo huweka shinikizo la kushuka thamani ya shilingi na kuongeza kwa gharama kwa bidhaa mbalimbali kutoka nje zaidi ya mafuta. Mzigo huo hatimaye huwa mkubwa zaidi kwa kaya za kipato cha chini ambazo hutumia sehemu kubwa zaidi ya kipato chao katika nishati, usafiri, na chakula. Athari za kibajeti zinaweza kutokea ikiwa Serikali itaingilia kusaidia kaya kupitia ruzuku kukabiliana na hali hiyo.

Athari za kisekta zinatofautiana. Sekta ambazo zinategemea mafuta zaidi na zenye uwezo mdogo wa kupanga bei, kama vile usafirishaji wa kibiashara, huduma za kiutawala na saidizi, zinakabiliwa na shinikizo endelevu la kupungua kwa faida na hatari ya kupoteza wateja kutokana na kupanda kwa gharama za uzalishaji. Mikopo ya mabenki kwenda sekta ya kilimo inaweza pia kupungua, jambo litakalopunguza uwezo wa wakulima kununua pembejeo na kuongeza zaidi shinikizo la bei za chakula kutokana na kupungua kwa uzalishaji badala ya usambazaji pekee. Kinyume chake, mshtuko huo unaweza kuharakisha mabadiliko ya kimuundo yanayonufaisha sekta nyingine. Sekta ya Teknolojia ya Habari na Mawasiliano (TEHAMA) inaweza kunufaika kadri kaya na biashara zinavyohamia zaidi kwenye biashara mtandao, malipo ya kielektroniki, na mawasiliano ya mtandaoni pindi gharama za miamala ya fedha taslimu zinapoongezeka, ilhali huduma za kifedha na bima zinaweza kukua kadri ukuaji wa mahitaji ya kujikinga, ufadhili wa biashara pamoja na nyenzo za kudhibiti hatari zinavyoongezeka.

Kwa vitendo, hii ina maana kwamba wakati bei za mafuta dunia zinapopanda, mapato ya mauzo ya nje ya dhahabu huongezeka kwa kiwango cha kutosha kufidia gharama kubwa za uagizaji wa mafuta, hivyo kupunguza athari hasi kwenye urari wa akaunti ya sasa.

Kinachoitofautisha Tanzania na chumi nyingi zinazofanana nayo ni sifa ya kimuundo inayofanya kazi kama kimbilio la asili wakati wa mtikisiko wa bei za bidhaa duniani. Mauzo ya dhahabu huchangia kati ya asilimia 30 hadi 40 ya mapato yote ya fedha za kigeni, huku thamani ya mauzo hayo yakizidi dola za Marekani bilioni 3 kwa mwaka unaoishia Machi 2026. Kihistoria, bei za mafuta na dhahabu huongezeka kwa mwelekeo mmoja wakati wa migogoro ya kijiografia ya kisiasa kutokana na vihatarishi vinavyofanana, matumizi ya dola ya Marekani, na ongezeko la mahitaji ya uwekezaji salama (Baur & Lucey, 2010; IMF, 2024). Hii in amaana kwamba wakati bei za mafuta duniani zinapopanda, mapato ya mauzo ya dhahabu nje huongezeka kiwango kufidia ongezeko la gharama za uagizaji mafuta, na hivyo kusaidia kuboresha urari wa malipo wa kawaida. Hata hivyo, hali hii haiondoi kabisa mzigo wa ongezeko la gharama za mafuta kwa soko la ndani. Kaya na biashara zinaendelea kugharamika zaidi kwenye petroli na dizeli. Katika uchumi mpana, mapato ya dhahabu yanaipa Tanzania uwezo wa kustahimili mishtuko ambayo nchi jirani hazina.

Pamoja na kinga ya dhahabu, mfumo wa sera ya fedha umeundwa mahsusi kuwezesha uchumi kuhimili mishtuko ya bei ya bidhaa kutoka nje bila kusababisha mfumuko mkubwa wa bei. Taarifa ya Maoteo ya Ukuaji wa Uchumi wa Dunia toleo la Aprili 2026 iliyotolewa na Shirika la Fedha la Kimataifa (IMF) inaonesha kuwa mishtuko ya kisiasa duniani huongeza wastani wa bei duniani kwa takribani asilimia 2.5 katika kipindi cha miaka mitatu. Uzoefu wa Tanzania umeonesha ongezeko dogo zaidi ikilinganishwa na wastani wa dunia, kwa sehemu, ikitokana na mfumo wa EWURA wa kupanga bei kwa uwazi na kwa kuzingatia gharama halisi za soko, jambo linalosaidia kudhibiti wa mfumuko wa bei.

2.0 Mwenendo wa Uchumi wa Taifa

2.1 Uchumi wa Ndani

Uchumi uliendelea kuwa imara katika robo ya nne ya mwaka 2025, ukikua kwa asilimia 5.7 ikilinganishwa na asilimia 5.4 katika kipindi kama hicho mwaka 2024 (Kielelezo 2.1a). Ukuaji huo ulikuwa kwa sekta mbalimbali, ukichangiwa kwa kiasi kikubwa na sekta za kilimo, huduma za kifedha na bima, pamoja na ujenzi (Kielelezo 2.1b).

Kwa kuzingatia viashiria vya mara kwa mara vya kiuchumi, pamoja na athari za mvutano wa Mashariki ya Kati, uchumi unatarajiwa kukua kwa asilimia 6.2 katika robo ya kwanza ya mwaka 2026 na asilimia 6.1 robo inayofuata. Mwenendo huo unachangiwa na kuimarika kwa shughuli za ujenzi, kilimo, pamoja na huduma za kifedha na bima.

Kielelezo 2.1a: Ukuaji wa Uchumi kwa Robo Mwaka

Asilimia

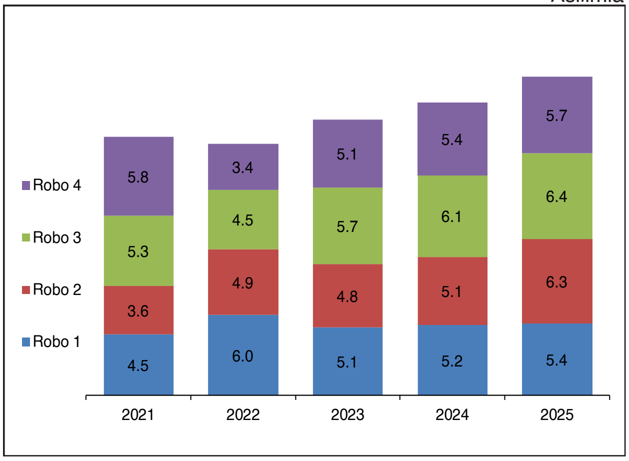

Chanzo: Takwimu na Uchambuzi wa Benki Kuu ya Tanzania.

Kielelezo 2.1b: Mchango wa Baadhi ya Sekta Katika Pato la Taifa Kwa Robo Mwaka

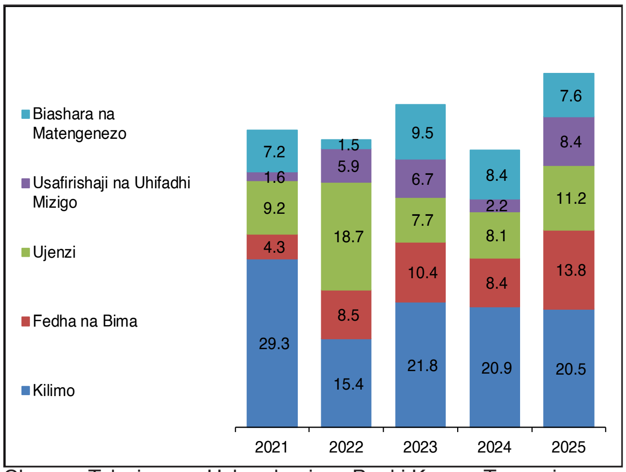

Chanzo: Takwimu na Uchambuzi wa Benki Kuu ya Tanzania.

2.2 Mfumuko wa Bei

Mfumuko wa bei uliendelea kuwa wa chini, thabiti, ndani ya lengo la kitaifa na vigezo vya mtangamano wa kikanda (SADC na EAC). Kwa mwezi Machi 2026, mfumuko wa bei ulikua asilimia 3.2, sawa na mwezi uliotangulia (Jedwali 2.2.1 na Kielelezo 2.2.1). Katika kipindi kifupi kijacho mwenendo wa mfumuko wa bei unatarajiwa kuchangiwa zaidi na vihatarishi vinavyotokana na mgogoro wa Mashariki ya kati. Hata vivyo, kuimarika kwa hali ya ndani, kama vile chakula cha kutosha, uimara wa sarafu, pamoja na sera thabiti ya fedha zinatarajiwa kwa kiasi flani kufidia athari za nje (hususan, bei kubwa za mafuta na mbolea) kwenye mfumuko wa bei wa jumla. Kwa kuzingatia sababu hizi, Benki inatarajia mfumuko wa bei kubakia ndani ya wigo wa asilimia 3-5 kwa kipindi chote cha mwaka 2026.

Jedwali 2.2.1: Mwenendo wa Mfumuko wa Bei

		Badiliko la Mfumuko wa bei (Asilimia)					
		Badiliko: Mwezi hadi Mwezi			Badiliko kwa Mwaka		
Makundi Makuu ya Fahirisi	Mizania	Mac-26	Feb-26	Mac-26	Mac-26	Feb-26	Mac-26
Vyakula na Vinywaji Baridi	28.2	1.9	1.2	1.8	5.4	5.7	5.5
Vinywaji Vikali na Tumbaku	1.9	0.1	0.0	0.1	3.5	2.1	2.1
Nguo, Mavazi na Viatu	10.8	0.2	0.0	0.5	2.0	1.1	1.3
Makazi, maji, umeme, gesi na nishati zinginezo	15.1	0.9	0.4	0.7	3.8	1.7	1.6
Samani, Vifaa vya Nyumbani na Ukarabati wa Makazi	7.9	0.3	0.0	0.1	2.2	2.5	2.3
Afya	2.5	0.2	0.0	0.4	1.4	0.9	1.1
Usafiri	14.1	0.4	0.1	0.5	2.1	4.0	4.2
Habari na Mawasiliano	5.4	0.1	0.2	0.0	0.1	1.1	1.0
Burudani, Michezo na Utamaduni	1.6	0.0	0.1	0.1	1.6	0.6	0.6
Elimu	2.0	0.0	0.1	0.6	4.1	0.3	0.9
Migahawa na Huduma za Malazi	6.6	0.1	0.6	0.4	1.7	1.7	2.1
Bima na Huduma za Kifedha	2.1	0.2	0.1	0.1	0.7	0.3	0.3
Huduma Binafsi, Hifadhi ya Jamii na Bidha na Huduma Mchanganyiko	2.1	0.2	0.0	0.3	3.3	3.2	3.3
Fahirisi Bidhaa Zote	100.0	0.8	0.5	0.8	3.3	3.2	3.2
Makundi Mengine Teule							
Faharisi ya Bidhaa za Msingi	73.9	0.2	0.1	0.3	2.2	2.1	2.2
Fahirisi Isiyojumuisha Fahirishi za Bidhaa za Msingi	26.1	2.5	1.4	2.3	6.0	5.9	5.6
Fahirisi za Mafuta, Nishati na Bili za Maji	5.7	2.8	0.5	2.1	7.9	2.8	2.1
Fahirisi za Huduma	37.2	0.1	0.2	0.3	1.0	2.2	2.4
Fahirisi za Bidhaa	62.8	1.2	0.6	1.2	4.5	3.7	3.6
Fahirisi za Bidhaa na Huduma za Elimu	4.1	0.1	0.1	0.5	4.0	0.3	0.7
Fahirisi za Bidhaa zote Isipokuwa Chaakula na Vinywaji Visivyo na Kilevi	71.8	0.4	0.2	0.4	2.3	2.1	2.1

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu na Uchanganuzi wa Benki Kuu ya Tanzania

Kielelezo 2.2.1: Mfumuko wa Bei na Malengo yake

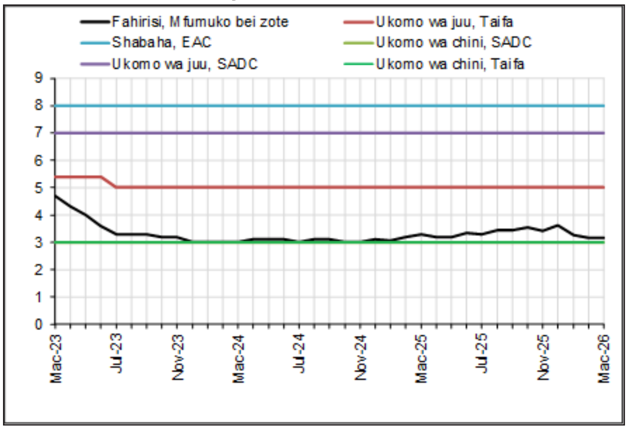

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu na Uchambuzi wa Benki Kuu ya Tanzania.

Mfumuko wa bei wa bidhaa za msingi, ambao haujumuishi bidhaa za chakula zisizosindikwa na nishati, uliongezeka na kufikia asilimia 2.2 mwezi Machi 2026, kutoka asilimia 2.1 mwezi uliopita (Kielelezo 2.2.3 na Jedwali 2.2.1). Hata hivyo kwa kipindi kifupi, mfumuko wa bei wa bidhaa za msingi unaweza kuongezeka kidogo kutokana na changamoto za mnyororo wa ugavi unaohusiana na mgogoro wa Mashariki ya Kati.

Kielelezo 2.2.3: Viwango vya Mfumuko wa Bei kwa Miezi Kumi na Mbili

Asilimia

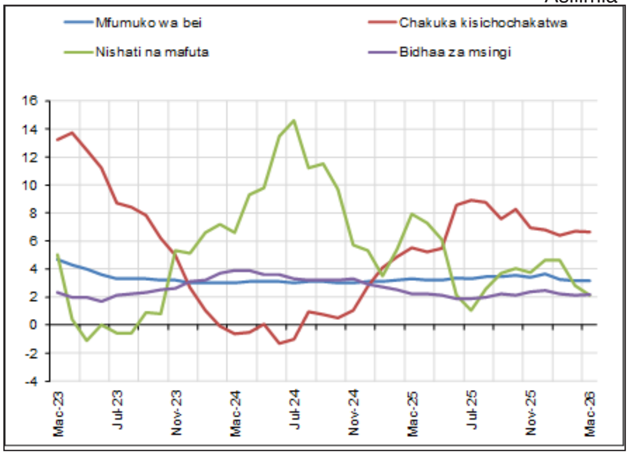

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu na Uchambuzi wa Benki Kuu ya Tanzania.

Mfumuko wa bei ya vyakula kwa mwaka ulikuwa asilimia 5.5 mwezi Machi 2026, ukiwa chini kidogo ya asilimia 5.7 iliyorekodiwa mwezi uliotangulia (Kielelezo 2.2.4a, Kielelezo 2.2.4b na Jedwali 2.2.1). Hali hii inaendana na kuimarika kwa uwepo wa chakula kutokana na matarajio ya uwepo wa kuongezeka kwa mavuno katika maeneo mengi nchini. Mfumuko wa bei ya chakula unatarajiwa kuendelea kupungua.

Kielelezo 2.2.4: Kiwango cha Mfumuko wa Bei za Mazao

a. **Mazao ya Vyakula Vikuu**

Asilimia

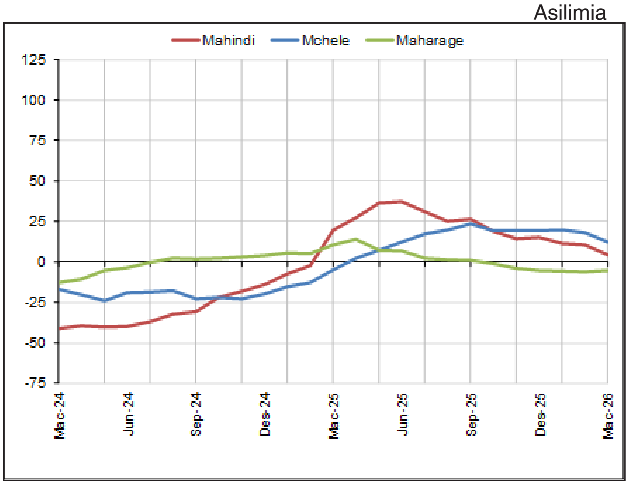

Chanzo: Wizara ya Viwanda na Biashara, na Uchambuzi wa Benki Kuu ya Tanzania.

b. Mazao ya Vyakula Mbadala

Asilimia

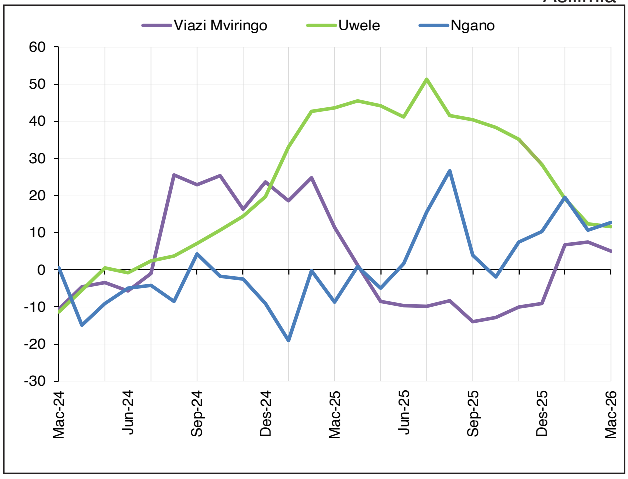

Chanzo: Wizara ya Viwanda na Biashara, na Uchanganuzi wa Benki Kuu ya Tanzania

Akiba ya chakula iliyohifadhiwa na Wakala wa Taifa wa Hifadhi ya Chakula (NFRA), ilikuwa tani 533,634 mwishoni mwa mwezi Machi 2026, ikilinganishwa na tani 560,008 zilizorekodiwa mwezi uliotangulia. Kupungua kwa akiba ya chakula kulitokana na mauzo ya tani 26,374 za mahindi na mpunga kwa wafanyabiashara mbalimbali katika kipindi cha mwezi huo, hatua iliyolenga kuleta utulivu wa bei za rejareja (Jedwali 2.2.2).

Jedwali 2.2.2: Akiba ya Chakula Iliyohifadhiwa na Wakala wa Taifa wa Hifadhi ya Chakula

Tani

Kipindi	2022	2023	2024	2025	2026
Jan	207,899	124,736	270,984	646,480	567,469
Feb	203,297	106,881	326,172	619,659	560,008
Mac	200,626	80,123	336,099	587,062	533,634
Apr	190,366	63,808	340,102	557,228	
Mei	149,402	51,367	340,002	509,990	
Jun	141,576	46,665	340,479	477,923	
Jul	140,695	94,088	368,855	485,930	
Ago	144,410	210,020	489,187	537,571	
Sep	149,044	244,169	651,403	570,519	
Okt	151,794	244,289	708,399	593,485	
Nov	147,401	244,223	702,502	590,425	
Des	137,655	248,282	677,115	577,376	

Chanzo: Wakala wa Taifa wa Hifadhi ya Chakula.

Mfumuko wa bei za nishati, mafuta, na huduma za msingi ulipungua na kufikia asilimia 2.1 mwezi Machi 2026, kutoka asilimia 2.8 mwezi uliotangulia, ukiwa chini ya asilimia 7.9 katika kipindi kama hicho mwaka 2025. Kupungua huku kulichochewa zaidi na kushuka kwa bei za mkaa na kuni. Wakati huohuo, bei za rejareja za petroli, dizeli, na mafuta ya taa ziliongezeka kidogo kutokana na ongezeko kubwa la bei za bidhaa za mafuta soko la dunia (Kielelezo 2.2.5 na Jedwali 2.2.1).

Mfumuko wa bei za bidhaa za msingi umeendelea kuwa na mchango mkubwa katika mfumuko wa bei wa jumla, ambapo kwa mwezi Machi 2026, ulichangia asilimia 1.7 sawa na mchango uliorekodiwa mwezi kama huo 2025 (Kielelezo 2.2.6).

Kielelezo 2.2.5: Bei za Bidhaa za Mafuta

TZS kwa lita

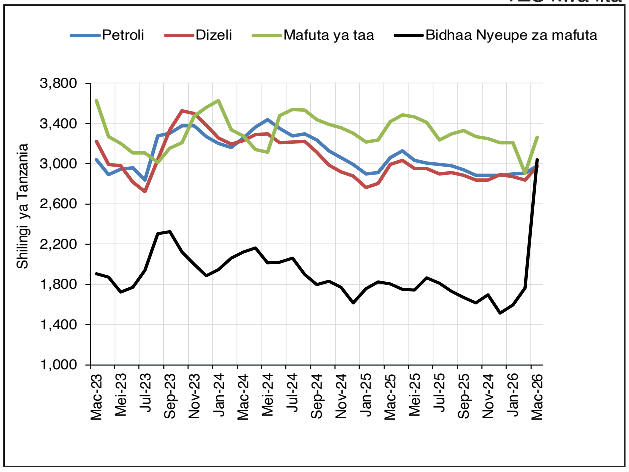

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu

Tanbihi: Bidhaa nyeupe za petroli huashiria wastani wa bei za Dunia

Kielelezo 2.2.6: Mchango Katika Mfumuko wa Bei

Asilimia

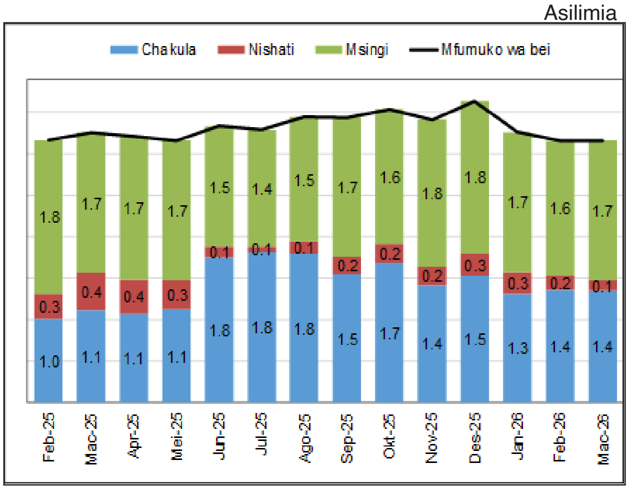

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu na Uchambuzi wa Benki Kuu ya Tanzania.

2.3 Sera ya Fedha

Katika kikao chake kilichofanyika mwezi Aprili 2026, Kamati ya Sera ya Fedha (MPC), iliamua Kiwango cha Riba cha Benki Kuu (CBR) kubaki asilimia 5.75 kwa robo ya pili ya mwaka 2026. Uamuzi huu unaashiria mwelekeo wa tahadhari wa sera ya fedha ya kuwianisha vihatarishi katika mfumuko wa bei na ukuaji wa uchumi, kufuatia kuongezeka kwa hali ya kutokuwa na uhakika katika uchumi wa dunia. Kwa namna ya pekee, kuongezeka kwa mvutano Mashariki ya Kati unaendelea kudhoofisha biashara, uwekezaji, na utulivu wa uchumi duniani. Katika kuboresha ufanisi wa utekelezaji wa sera ya fedha, Kamati ya Sera ya Fedha pia ilipunguza wigo wa riba ya Benki Kuu kutoka pointi ± 200 hadi pointi ±150 kuanzia mwezi Aprili 2026. Sanjari na uamuzi huu, utekelezaji wa sera ya fedha utalenga kuhakikisha kuwa riba ya mikopo ya siku saba baina ya mabenki inabaki ndani ya wigo wa asilimia 1.5 juu au chini ya riba ya Benki Kuu "CBR".

Utekelezaji wa sera ya fedha kwa mwezi Machi 2026 uliendana na matarajio, licha ya changamoto zilizojitokeza duniani kufuatia ongezeko la mivutano ya kijiopolitiki. Kiwango cha ukwasi katika soko la fedha baina ya benki kiliendelea kuwa cha kutosha, huku riba ya mikopo ya siku saba baina ya mabenki ikibaki ndani ya wigo wa riba ya Benki Kuu "CBR" (Kielelezo 2.3.1). Mwenendo huu ulidhihirishwa zaidi na kuendelea kupungua kwa mikopo ya muda mfupi kutoka Benki Kuu, "reverse repo", kwenda kwa benki za biashara, kutoka shilingi bilioni 581.4 hadi shilingi bilioni 430.8 katika kipindi cha mwezi wa mapitio (Kielelezo 2.3.2).

Kielelezo 2.3.1: Riba ya Benki Kuu naWastani wa Siku 5 wa Riba ya Mikopo ya Siku 7

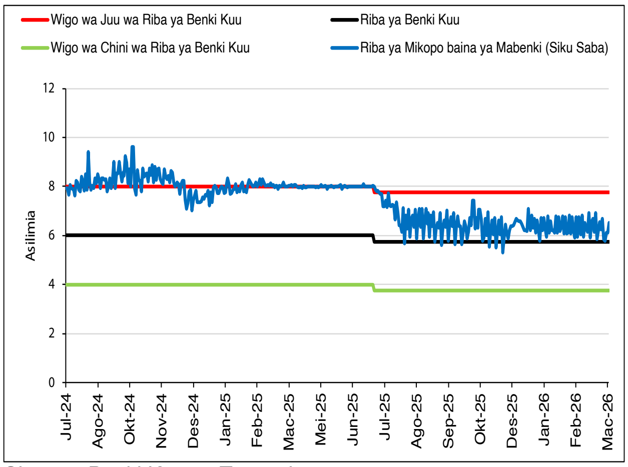

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Kielelezo 2.3.2: Mikopo ya Muda Mfupi Kwa Mabenki

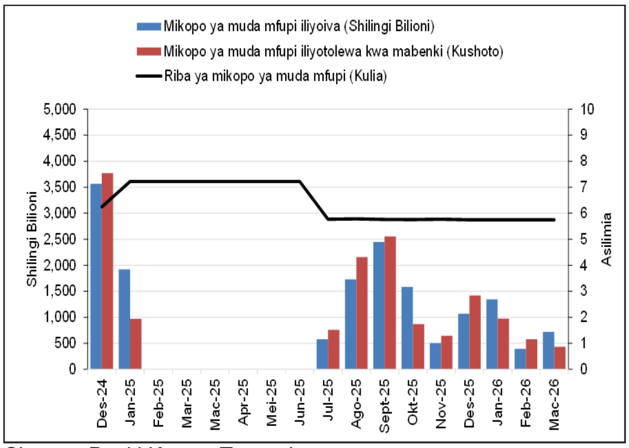

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Ujazi wa fedha uliendelea kukua sambamba na mwelekeo wa sera ya fedha. Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana zaidi (M3) ulikuwa na ukuaji wa asilimia 23.2 mwezi Machi 2026, chini kidogo ikilinganishwa na asilimia 24.5 mwezi Februari 2026. Mikopo kwa sekta binafsi iliendelea kuchangia sehemu kubwa ya ujazi wa fedha kwa tafsiri pana zaidi (M3), ikikua kwa asilimia 24.1 katika mwaka ulioishia Machi 2026, ikiwa ni karibu na asilimia 24.4 iliyorekodiwa mwezi uliotangulia (Kielelezo 2.3.3, Kielezo 2.3. 4, Kielelezo 2.3.5 na Jedwali 2.3.1).

Kielelezo 2.3.3: Mwenendo wa Ujazi Wa Fedha

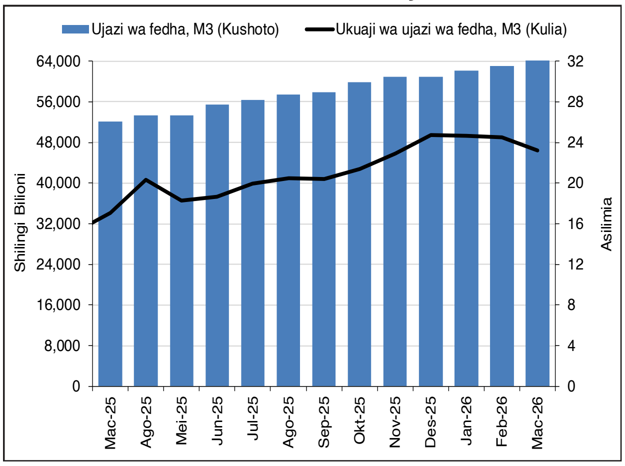

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Jedwali 2.3.1: Ujazi wa Fedha na Vipengele Vyake

Kipengele	Kiasi (Shilingi Bilioni) Mac-25	Feb-26	Mac-26	Ukuaji kwa mwaka (%) Mac-25	Feb-26	Mac-26
Rasilimali halisi za nje	15,442.1	15,749.5	15,245.6	32.7	7.1	-1.3
Rasilimali halisi za nje za Benki Kuu	13,217.7	14,089.2	13,916.0	10.3	8.2	5.3
Rasilimali halisi za nje za mabenki	2,224.4	1,660.3	1,329.6	---	-1.5	-40.2
Rasilimali halisi za ndani	36,699.8	47,319.8	49,001.1	11.6	31.7	33.5
Madai rasmi ya ndani	50,109.3	58,896.1	59,877.3	13.3	20.6	19.5
Amana za Serikali zilizopo Ben	8,039.9	9,956.8	10,272.1	-5.6	24.7	27.8
Mikopo kwa sekta binafsi	37,999.3	46,054.2	47,216.5	14.0	24.5	24.3
Rasilimali nyinginezo	-13,409.5	-11,576.2	-10,876.3	18.4	-10.2	-18.9
Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana zaidi (M3)	52,141.9	63,069.3	64,246.7	17.1	24.5	23.2
Amana za fedha za kigeni	13,605.9	14,569.7	14,998.4	30.9	13.7	10.2
Ujazi wa fedha, kwa tafsiri pana (M2)	38,536.0	48,499.6	49,248.3	12.9	28.2	27.8
Amana zinginezo	14,994.3	18,541.9	19,071.4	13.0	26.0	27.2
Ujazi wa fedha, kwa tafsiri finyu (M1)	23,541.7	29,957.7	30,176.9	12.8	29.6	28.2
Ujazi wa fedha ulio kwenye mzunguko	7,190.0	8,151.8	8,078.3	13.7	17.2	12.4
Amana za hundi	16,351.7	21,805.9	22,098.5	12.5	34.9	35.1
Fedha za msingi (M0)	11,793.1	14,990.0	14,998.9	15.8	24.1	27.2

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Kielelezo 2.3.4: Mabadiliko Katika Vyanzo vya Ujazi wa Fedha kwa Mwaka

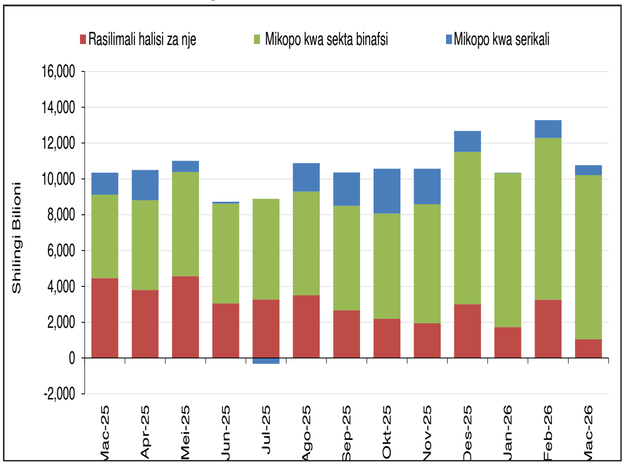

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Kielelezo 2.3.5: Mwenendo Wa Mikopo Kwa Sekta Binafsi

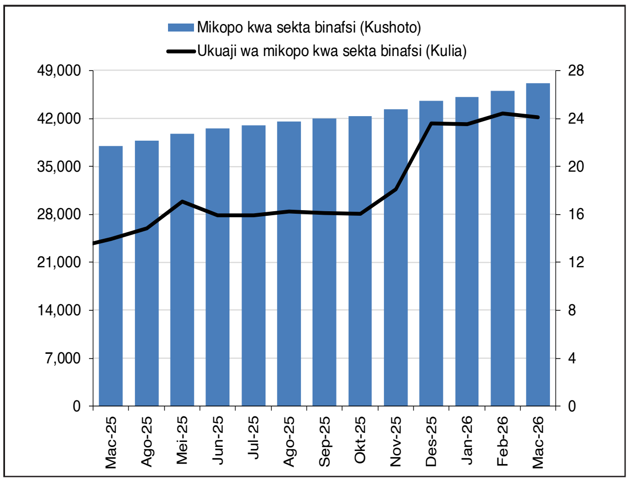

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania na mabenki

Ukuaji wa mikopo uliendelea kuwa imara katika shughuli zote muhimu, ambapo shughuli za uchimbaji madini zilirekodi ongezeko kubwa zaidi kwa asilimia 78.4, ikifuatiwa na biashara, uchukuzi na mawasiliano (Jedwali 2.3.2). Ukuaji wa mikopo katika shughuli za madini unaakisi jitihada zinazoendelea kufanywa na Serikali za kuboresha upatikanaji wa mikopo kwa wachimbaji wadogo.

Kwa mgawanyo wa mikopo, mikopo kwa shughuli binafsi iliendelea kuchukua sehemu kubwa ya mikopo yote ikiwa na asilimia 35.3, ikifuatiwa na biashara na kilimo (Kielelezo 2.3.6).

Jedwali 2.3.2: Ukuaji wa Mikopo kwa Shughuli za Kiuchumi

Asilimia

	Mac-25	Jun-25	Sept-25	Des-25	Jan-26	Feb-26	Mac-26
Uchimbaji Madini	-24.8	20.8	32.4	91.1	91.4	103.9	78.4
Biashara	12.7	21.3	24.8	49.7	50.0	48.7	43.3
Kilimo	22.4	25.7	17.4	29.4	34.2	39.4	39.5
Ujenzi	36.3	30.2	27.6	28.9	27.9	31.9	28.5
Uchukuzi na mawasiliano	35.1	25.7	15.7	25.6	29.5	28.1	21.8
Hoteli na migahawa	9.4	13.7	14.7	17.7	17.8	18.9	20.7
Shughuli binafsi	5.4	22.5	16.3	2.5	1.6	5.2	4.4
Viwanda	10.9	2.5	0.1	-8.2	-7.7	-8.5	-4.9

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania na mabenki

Kielelezo 2.3.6: Mgawanyo wa Mikopo Katika Shughuli za Kiuchumi

Asilimia

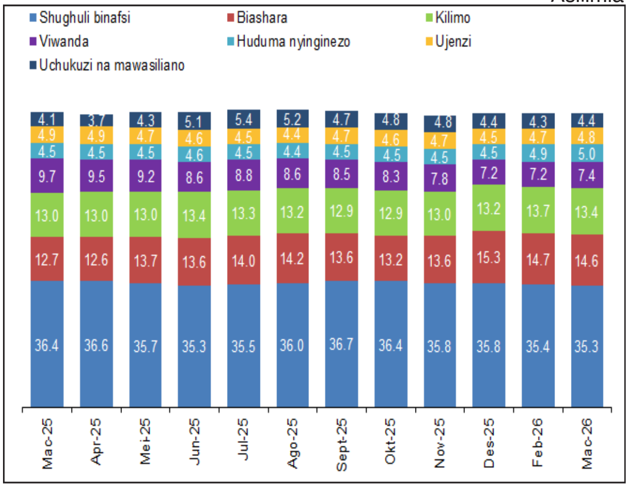

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

2.4 Viwango vya Riba

Mwezi Machi 2026, viwango vya riba za benki havikuwa na mabadiliko makubwa ikilinganishwa na mwezi uliotangulia. Wastani wa riba za mikopo ulibaki kuwa asilimia 15.11, huku riba za mikopo kwa wateja wakubwa (negotiated lending rates) zikiendelea kuwa takriban asilimia 12. Kutobadilika kwa viwango vya riba za mikopo kunaonesha kuwa mabadiliko ya sera ya fedha hayaathiri kwa haraka masharti ya mikopo ya rejareja.

Kwa upande wa amana, viwango vya riba kwa kiasi kikubwa havikuwa na mabadiliko, wakati riba za amana kwa wateja wakubwa ziliongezeka hadi asilimia 11.57 kutoka asilimia 11.48. Wigo kati ya riba za mikopo na ya muda mfupi uliongezeka hadi asilimia 5.85, kutoka asilimia 5.59 mwezi Februari 2026 (Jedwali 2.4.1).

Jedwali 2.4.1: Riba za Amana na Mikopo inayotolewa na Benki za Biashara

Asilimia

	Mac-25	Jun-25	Sept-25	Des-25	Feb-26	Mac-26
Riba za amana	2.86	2.90	2.92	3.02	2.98	2.89
Riba ya mikopo - jumla	15.50	15.23	15.18	15.24	15.11	15.11
Riba za mikopo (mwaka 1)	15.83	15.69	15.52	15.46	15.41	15.45
Riba za mikopo (wateja wakubwa)	12.94	12.68	12.84	12.38	12.19	12.21
Riba za amana -jumla	8.00	8.74	8.50	8.36	8.32	8.33
Riba za amana (miezi 12)	8.14	9.79	9.84	9.58	9.82	9.60
Riba za amana (wateja wakubwa)	10.35	11.21	11.05	11.66	11.48	11.57
Tofauti kati ya riba za mikopo na amana	7.69	5.90	5.69	5.88	5.59	5.85

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania na mabenki

2.5 Masoko ya Fedha

Soko la dhamana za Serikali

Mwenendo wa soko la fedha kwa mwezi Machi 2026, kwa kiasi kikubwa lilikuwa sambamba na sera ya fedha na uwepo wa ukwasi wa kutosha. Soko la dhamana za Serikali liliendelea kuwa imara, ambapo minada iliendelea kuwa na uhitaji mkubwa kuliko ilivyotarajiwa, ikiashiria uhitaji endelevu kutoka kwa wawekezaji unaochangiwa na hali ya utulivu wa uchumi.

Benki ilifanya minada miwili ya dhamana za Serikali ya muda mfupi yenye thamani ya shilingi bilioni 452.1 kwa ajili ya kugharamia matumizi ya Serikali na utekelezaji wa sera ya fedha. Minada hii ilipokea zabuni zenye thamani ya shilingi bilioni 812.9 ambapo kiasi cha shilingi bilioni 422 kilikubaliwa. Wastani wa riba ya dhamana za Serikali za muda mfupi ulipungua hadi asilimia 5.21 kutoka asilimia 5.68 iliyorekodiwa mwezi uliopita (Kielelezo 2.5.1).

Kielelezo 2.5.1: Mwenendo wa Minada ya Dhamana za Serikali

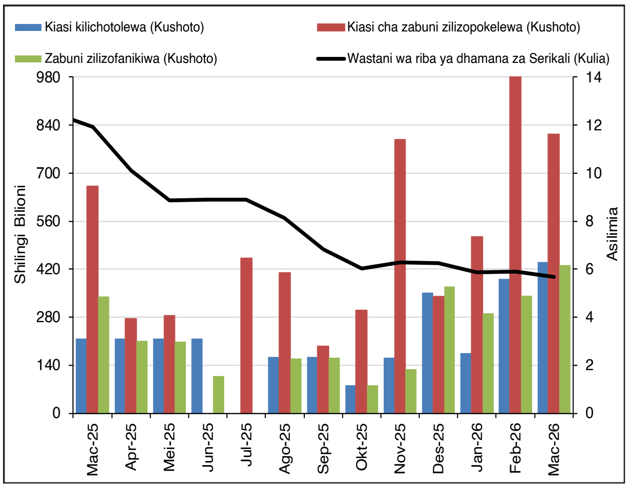

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Wakati huohuo, minada ya hati fungani za miaka 2 na 20 yenye jumla ya thamani ya shilingi bilioni 355.4 ilifanyika kwa ajili ya kugharamia matumizi ya Serikali. Minada hii ilipokea zabuni zenye thamani ya shilingi bilioni 1,803.9, ambapo zabuni zenye thamani ya Shilingi bilioni 344.1 zilikubaliwa. Hivyo, riba za hati fungani za miaka 2 na 20 ziliendelea kupungua hadi asilimia 8.36 na asilimia 10.71, mtawalia.

Soko la fedha baina ya mabenki

Soko la fedha baina ya benki (IBCM) liliendelea kufanya kazi kwa ufanisi kwa mwezi Machi 2026, likiendelea kuwezesha ukwasi baina ya mabenki. Jumla ya mauzo katika soko ilipungua hadi shilingi bilioni 2,699.5 kutoka shilingi bilioni 2,796.5 iliyorekodiwa mwezi uliotangulia, ambapo mikopo ya siku saba ilichukua takriban asilimia 60.7 ya mikopo yote (Kielelezo 2.5.2). Sambamba na uwepo wa ukwasi wa kutosha, wastani wa riba katika soko hili ulipungua kidogo hadi asilimia 6.32 kutoka asilimia 6.34 iliyorekodiwa mwezi Februari 2026, ikiendelea kuendana kwa karibu na riba ya Benki Kuu.

Kielelezo 2.5.2: Mwenendo wa Soko la Fedha Baina ya Mabenki

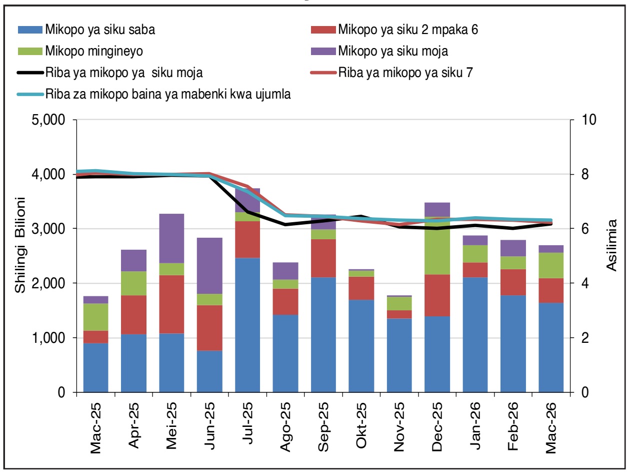

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Soko la fedha za kigeni

Mwezi Machi 2026, mahitaji ya fedha za kigeni baina ya benki katika soko yalipungua, hali inayoashiria uwepo wa ukwasi wa kutosha wa fedha za kigeni, kutokana na mauzo nje ya nchi, hususan dhahabu. Jumla ya miamala katika soko ilifikia dola za Marekani milioni 137.5 ikilinganishwa na dola za Marekani milioni 184.9 zilizouzwa mwezi uliotangulia, huku Benki Kuu ikipunguza mauzo yake kwa takribani nusu ya kiwango kilichouzwa mwezi uliotangulia hadi Dola milioni 65 kutoka Dola milioni 128.8 (Kielelezo 2.5.3).

Ndani ya mwezi huo, Dola moja ya Marekani ilibadilishwa kwa shilingi 2,583.23, ikilinganishwa na shilingi 2,650.24 kwa Dola moja ya Marekani katika mwezi kama huo mwaka 2025, sawa na ongezeko la thamani ya shilingi kwa asilimia 2.52 kwa mwaka.

Kielelezo 2.5.3: Mwenendo wa Soko la Fedha za Kigeni

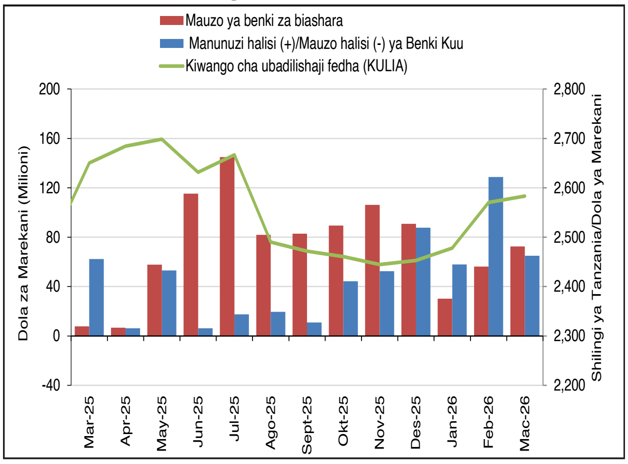

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

2. 6 Utekelezaji wa Bajeti ya Serikali

Makusanyo ya mapato ya ndani mwezi Februari 2026 yaliendelea kuwa ya kuridhisha, yakifikia shilingi bilioni 2,972.9, juu ya lengo kwa asilimia 3.2. Serikali kuu ilikusanya shilingi bilioni 2,841.0, ikiwa juu ya lengo kwa asilimia 3.2, huku mapato yaliyosalia yakitokana na mamlaka za serikali za mitaa kupitia vyanzo vyao vya ndani.

Mapato ya kodi yalikuwa imara zaidi na kufikia shilingi bilioni 2,417.4, sawa na ongezeko la asilimia 5.7 juu ya lengo, ikiashiria athari chanya za maboresho yanayoendelea katika usimamizi wa kodi na uzingatiaji wa ulipaji kodi. Kwa upande mwingine, mapato yasiyo ya kodi yalifikia shilingi bilioni 423.6, ikiwa ni asilimia 9 chini ya lengo la kukusanya shilingi bilioni 465.7 (Kielelezo 2.6.1).

Kielelezo 2.6.1: Mapato ya Serikali Kuu Mwezi Februari

Shilingi bilioni

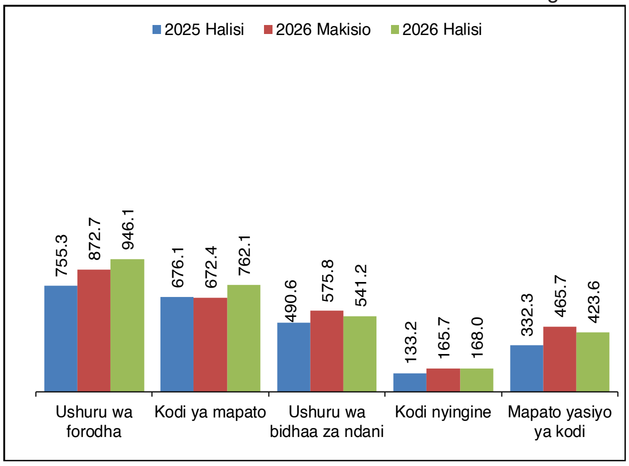

Chanzo: Wizara ya Fedha na Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: Takwimu halisi za mwaka 2026 ni za awali

Serikali iliendelea kuwianisha matumizi yake kuendana na mapato, ambapo matumizi yalifikia shilingi bilioni 3,550.1. Kati ya kiasi hiki, shilingi bilioni 2,429.7 zilitumika kwa matumizi ya kawaida, na shilingi bilioni 1,120.4 zilielekezwa kwenye miradi ya maendeleo (Kielelezo 2.6.2).

Kielelezo 2.6.2: Matumizi ya Serikali Kuu Mwezi Februari

Shilingi bilioni

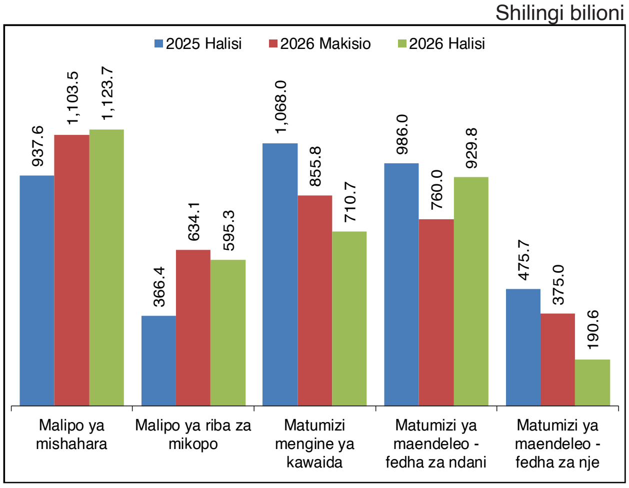

Chanzo: Wizara ya Fedha na Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: Takwimu halisi za mwaka 2026 ni za awali

2.7 Mwenendo wa Deni la Taifa

Deni la Taifa (linalojumuisha deni la Serikali la ndani na la nje, na deni la nje la sekta binafsi) mwishoni mwa mwezi Machi 2026, lilifikia dola za Marekani milioni 50,457.5 likipungua kwa asilimia 1.2 ikilinganishwa na kiwango kilichorekodiwa mwishoni mwa mwezi uliopita. Kati ya kiasi hicho, asilimia 70.4 ilikuwa ni deni la nje (Kiambatisho, Jedwali A10).

Deni la Nje

Deni la nje (linalojumuisha deni la Serikali na la sekta binafsi) lilipungua kwa asilimia 0.8 na kufikia dola za Marekani milioni 35,540.2 mwishoni mwa Machi 2026. Katika kiasi hicho, asilimia 82.7 ilikuwa deni la nje la Serikali, huku sehemu iliyobaki ikiwa ni deni la nje la sekta binafsi (Jedwali 2.7.1). Mikopo ya nje iliyopokelewa mwezi Machi 2026 ilikuwa dola za Marekani milioni 70.3, ambapo sehemu kubwa ilipokelewa na Serikali Kuu. Aidha, kiasi cha dola za Marekani milioni 103.7 kilitumika kulipia deni la nje, ambapo dola za Marekani milioni 48.0 zilitumika kufanya malipo ya mkopo mkuu.

Mchanganuo wa deni la nje kwa aina ya wakopeshaji kwa kiasi kikubwa haukuwa na mabadiliko, huku Mashirika ya kifedha ya kimataifa yakiendelea kuwa wakopeshaji wakuu, yakichangia asilimia 57.8, yakifuatiwa na wakopeshaji wa kibiashara (Jedwali 2.7.2). Mikopo kwa ajili ya urari wa malipo ya nje na bajeti (BoP na budget support) iliongoza kwa kiasi kilichopokelewa ikifuatiwa na mikopo kwa shughuli za usafirishaji na mawasiliano. Dola ya Marekani iliendelea kuwa sarafu kuu ya deni la nje kwa asilimia 66.7, ikifuatiwa na sarafu ya Umoja wa Ulaya (Euro) (Jedwali 2.7.3 na Jedwali 2.7.4).

Jedwali 2.7.1: Mchanganuo wa Deni la Nje Kwa Kundi la Wakopaji

Dola za Marekani Milioni

Mkopaji	Mac-25 Kiasi	Mac-25 Mchango (%)	Feb-26[r] Kiasi	Feb-26[r] Mchango (%)	Mac-26[p] Kiasi	Mac-26[p] Mchango (%)
Serikali Kuu	26,789.5	80.5	29,684.8	82.9	29,398.5	82.7
Deni ambalo halijalipwa	26,712.0	80.3	29,604.6	82.6	29,318.6	82.5
Malimbikizo ya riba	77.5	0.2	80.2	0.2	80.0	0.2
Sekta binafsi	6,491.0	19.5	6,139.9	17.1	6,141.7	17.3
Deni ambalo halijalipwa	5,912.1	17.8	5,738.4	16.0	5,723.0	16.1
Malimbikizo ya riba	578.9	1.7	401.5	1.1	418.7	1.2
Mashirika ya umma	3.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Deni ambalo halijalipwa	3.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Malimbikizo ya riba	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Jumla ya deni la nje	33,284.3	100.0	35,824.7	100.0	35,540.2	100.0

Chanzo: Wizara ya Fedha na Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: r inamaanisha takwimu zilizorekebishwa; p, takwimu za awali; na TANESCO, ATCL, TRC, TPA, TFC na DAWASA hazina deni la nje ambalo halijalipwa

Jedwali 2.7.2: Mchanganuo wa Deni la Nje kwa Kundi la Wakopeshaji

Dola za Marekani Milioni

Mkopeshaji	Mac-25 Kiasi	Mac-25 Mchango (%)	Feb-26[r] Kiasi	Feb-26[r] Mchango (%)	Mac-26[p] Kiasi	Mac-26[p] Mchango (%)
Mashirika ya fedha ya kimataifa	18,634.0	56.0	20,773.0	58.0	20,543.5	57.8
Deni ambalo halijalipwa	18,602.0	55.9	20,750.0	57.9	20,520.8	57.7
Malimbikizo ya riba	32.0	0.1	22.9	0.1	22.7	0.1
Nchi washirika wa maendeleo	1,405.1	4.2	1,581.5	4.4	1,551.5	4.4
Deni ambalo halijalipwa	1,327.6	4.0	1,501.2	4.2	1,471.6	4.1
Malimbikizo ya riba	77.5	0.2	80.2	0.2	80.0	0.2
Benki za kimataifa za biashara	12,117.8	36.4	12,741.7	35.6	12,717.2	35.8
Deni ambalo halijalipwa	11,744.3	35.3	12,416.8	34.7	12,376.5	34.8
Malimbikizo ya riba	373.5	1.1	324.9	0.9	340.6	1.0
Mikopo ya mauzo ya nje	1,127.4	3.4	728.6	2.0	728.0	2.0
Deni ambalo halijalipwa	953.9	2.9	675.0	1.9	672.7	1.9
Malimbikizo ya riba	173.5	0.5	53.6	0.1	55.4	0.2
Jumla ya deni la nje	33,284.3	100.0	35,824.7	100.0	35,540.2	100.0

Chanzo: Wizara ya Fedha na Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: r inamaanisha takwimu zilizorekebishwa; na p, takwimu za awali

Jedwali 2.7.3: Mchanganuo wa Deni la Nje kwa aina ya Matumizi, kwa Asilimia

Shughuli ya uchumi	Mac-25	Feb-26[r]	Mac-26[p]
Urari wa malipo yote ya nje, na bajeti (BOP and budget support)	20.7	22.5	22.5
Usafirishaji na mawasiliano	21.4	22.0	22.0
Kilimo	4.9	5.3	5.3
Nishati na madini	13.1	12.0	12.0
Viwanda	3.6	3.7	3.7
Huduma za jamii na elimu	20.0	19.4	19.2
Fedha na bima	4.4	3.6	3.6
Utalii	1.8	1.8	1.8
Mali isiyohamishika na ujenzi	4.7	4.9	5.1
Mengineyo	5.5	4.8	4.8
Jumla	100.0	100.0	100.0

Chanzo: Wizara ya Fedha na Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: r inamaanisha takwimu zilizorekebishwa; na p, takwimu za awali.

Jedwali 2.7.4: Mchanganuo wa Deni la Nje kwa Aina ya Sarafu, kwa Asilimia

Sarafu	Mac-25	Feb-26[r]	Mac-26[p]
Dola ya Marekani	67.3	66.0	66.7
Sarafu ya umoja wa Ulaya (Euro)	16.9	17.7	17.7
Yuan ya China	6.3	6.5	6.6
Sarafu nyinginezo	9.5	9.7	9.0
Jumla	100.0	100.0	100.0

Chanzo: Wizara ya Fedha na Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: r inamaanisha takwimu zilizobadilishwa; na p, takwimu za awali

Deni la Ndani

Deni la ndani la Serikali lilifikia shilingi bilioni 38,447.9 mwisho wa mwezi Machi 2026, pungufu kidogo likilinganishwa na mwezi uliopita (Kielelezo 2.7.1). Deni litokanalo na hati fungani liliendelea kushika sehemu kubwa ya deni la ndani la Serikali, huku benki za biashara na mifuko ya hifadhi ya jamii zikiendelea kuwa wadai wakuu—zikimiliki zaidi ya nusu ya deni lote (Jedwali 2.7.5 na Jedwali 2.7.6).

Kielelezo 2.7.1: Deni la ndani la Serikali kuu

Shilingi Bilioni

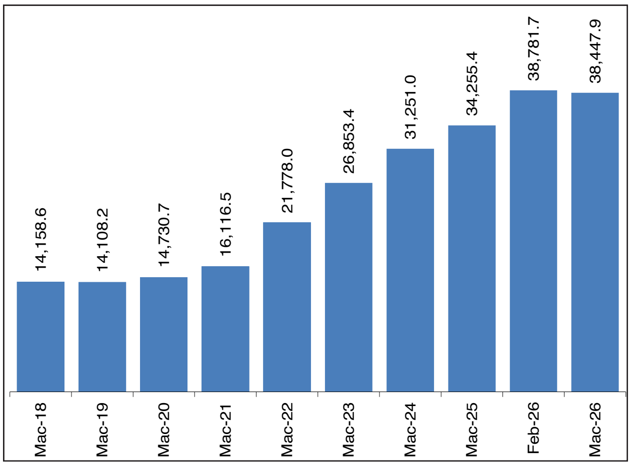

Chanzo: Wizara ya Fedha
Tanbihi: r inamaanisha takwimu zilizobadilishwa.

Jedwali 2.7.5: Deni la ndani la Serikali kuu kwa Vyanzo vya Mikopo

Shilingi Bilioni

	Mac-25		Feb-26		Mac-26[P]	
Nyenzo	Kiasi	Mchango (%)	Kiasi	Mchango (%)	Kiasi	Mchango (%)
Dhamana za serikali	29,313.2	85.6	33,122.0	85.4	33,321.1	86.7
Dhamana za serikali za muda mfupi	1,888.8	5.5	1,653.0	4.3	1,575.3	4.1
Hisa za serikali	187.1	0.5	135.7	0.4	135.7	0.4
Dhamana za serikali za muda mrefu	27,237.2	79.5	31,333.2	80.8	31,609.9	82.2
Vyeti vya ushuru	0.1	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0
Deni lisilo na dhamana	4,942.2	14.4	5,659.7	14.6	5,126.8	13.3
Madeni mengine*	18.4	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0
Bakaa hasi	4,923.9	14.4	5,659.6	14.6	5,126.8	13.3
Deni la ndani (ukiondoa karatasi za ukwasi)	34,255.4	100.0	38,781.7	100.0	38,447.9	100.0

Chanzo: Wizara ya Fedha na Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: p inamaanisha takwimu za awali; na madeni mengine yanajumuisha mkopo wa biashara na marejesho ya kodi ya ushuru

Jedwali 2.7.6: Deni la ndani la Serikali Kuu kwa Kundi la Wakopeshaji

Shilingi Bilioni

	Mac-25		Feb-26		Mac-26[P]	
Mkopeshaji	Amount	Mchango (%)	Kiasi	Mchango (%)	Kiasi	Mchango (%)
Benki za biashara	9,948.4	29.0	10,834.3	27.9	10,925.8	28.4
Benki Kuu ya Tanzania	6,883.9	20.1	7,468.4	19.3	6,935.5	18.0
Mifuko ya hifadhi ya jamii	9,091.5	26.5	10,463.9	27.0	10,463.9	27.2
Kampuni za bima	1,845.5	5.4	1,983.5	5.1	1,997.1	5.2
Mifuko maalumu ya Benki Kuu	555.7	1.6	757.8	2.0	788.4	2.1
Wengine	5,930.3	17.3	7,273.8	18.8	7,337.0	19.1
Deni la ndani (ukiondoa karatasi za ukwasi)	34,255.4	100.0	38,781.7	100.0	38,447.9	100.0

Chanzo: Wizara ya Fedha na Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: p, takwimu za awali; na "wengine" inajumuisha taasisi za umma, kampuni, watu binafsi, na na wawekezaji wasio wakazi

Mwezi Machi 2026, Serikali ilikopa jumla ya shilingi bilioni 419 kutoka soko la ndani kupitia utoaji wa dhamana za Serikali. Kati ya kiasi hiki, shilingi bilioni 276.7 zilikopwa kupitia uuzaji wa hati fungani na kiasi kilichobaki kupitia uuzaji wa dhamana za Serikali za muda mfupi (Kielelezo 2.7.2). Malipo ya deni yalikuwa shilingi bilioni 518.2, yakijumuisha shilingi bilioni 219.9 zilizotumika kulipa deni la msingi na shilingi bilioni 298.3 kwa malipo ya riba.

Kielelezo 2.7.2: Dhamana za Serikali Zilizotolewa kwa Madhumuni ya Ufadhili wa Bajeti

Shilingi Bilioni

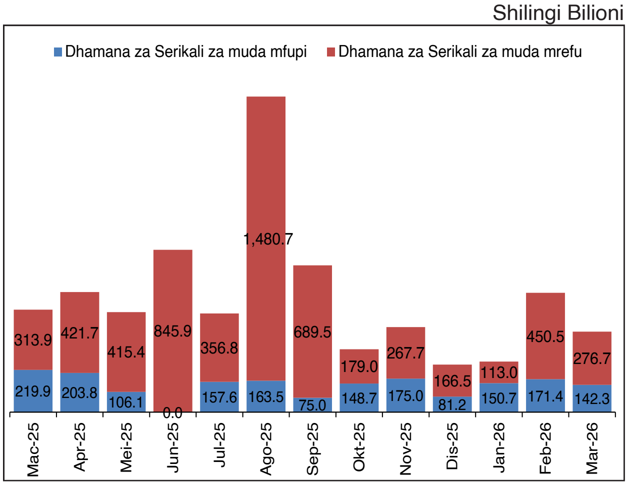

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

2.8 Mwenendo wa Sekta ya Nje

Mwenendo wa sekta ya nje ulionesha mwelekeo wa kupungua baada ya kipindi kirefu cha kuimarika, kama ilivyoashiriwa na ongezeko la nakisi ya malipo hadi kufikia dola za Marekani milioni 2,492.5 mwishoni mwa mwezi Machi 2026, kutoka dola za Marekani milioni 2,009.9 katika kipindi kama hicho mwaka 2025 (Jedwali 2.8.1). Kwa kiasi kikubwa, ongezeko hili lilichangiwa na kasi kikubwa na uagizaji wa bidhaa na huduma kutoka nje, hususani bidhaa za viwandani na bidhaa za mitaji, ambao ulizidi kasi ya ukuaji wa mauzo ya nje.

Licha ya ongezeko la nakisi ya urari wa malipo, akiba ya fedha za kigeni iliendelea kuwa ya kutosha ikifikia dola za Marekani milioni 6,084.4 mwishoni mwa mwezi Machi 2026, ikilinganishwa na dola za Marekani milioni 5,693.2 mwishoni mwa mwezi Machi 2025. Ongezeko hili lilichangiwa zaidi na kuongezeka kwa mauzo ya nje pamoja na utekelezaji wa mpango wa Benki wa ununuzi wa dhahabu. Kiwango hicho kilitosha kugharamia uagizaji wa bidhaa na huduma kwa muda wa miezi 4.7 ya makadirio ya uagizaji, na hivyo kubaki juu ya lengo la kitaifa na Jumuiya ya Afrika Mashariki (EAC) (Kielelezo 2.8.1).

Jedwali 2.8.1 Urari wa Biashara ya Bidhaa, Huduma na Uhamisho Mali

Dola za Marekani Milioni

				Mwaka ulioishia Machi			Mabadiliko
	Mar-26	Feb-26	Mar-26	2024	2025	2026^p	ya asilimia
Urari wa bidhaa	-318.9	-341.5	-762.8	-6,049.5	-4,524.9	-4,891.3	8.1
Zilozouzwa nje*	713.6	1,070.1	815.0	7,718.5	9,593.2	11,076.9	15.5
Zilizonunuliwa nje	1,032.6	1,411.6	1,577.8	13,768.0	14,118.1	15,968.2	13.1
Urari wa huduma	242.67	329.8	190.3	4,093.2	3,972.0	4,121.0	3.8
Mapato	513.6	627.0	494.7	6,390.8	6,905.0	7,526.6	9.0
Malipo	271.0	297.2	304.3	2,297.6	2,933.0	3,405.6	16.1
Urari wa bidhaa na huduma	-76.3	-11.7	-572.5	-1,956.3	-552.9	-770.3	39.3
Bidhaa na huduma zilizouzwa nje	1,227.2	1,697.1	1,309.7	14,109.3	16,498.2	18,603.5	12.8
Bidhaa na huduma zilizonunuliwa kutoka nje	1,303.5	1,708.8	1,882.1	16,065.6	17,051.1	19,373.8	13.6
Urari wa malipo wa vitega uchumi	-167.6	-220.0	-214.8	-1,583.9	-1,987.5	-2,181.5	9.8
Yaliyoingia	16.6	17.7	23.7	331.8	308.0	294.9	-4.2
Yaliyotoka	184.2	237.7	238.5	1,915.7	2,295.6	2,476.5	7.9
Urari wa uhamisho mali ya kawaida	27.0	14.8	13.5	698.2	530.5	271.7	-48.8
Iliyoingia	82.9	74.0	74.2	1,334.1	1,118.4	917.2	-18.0
ambapo Serikali	1.2	0.0	0.0	142.0	128.2	51.1	-60.2
Iliyotoka	56.0	59.2	60.8	635.8	587.9	645.5	9.8
Urari wa Bidhaa, Huduma na Uhamisho Mali	-216.9	-216.9	-773.8	-2,842.0	-2,009.9	-2,680.1	33.3

Chanzo: Mamlaka ya Mapato Tanzania na Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: a- inamaanisha takwimu za awali
*Zinajumuisha marekebisho ya mauzo nje ya nchi ambayo hayajarekodiwa kikamilifu

Kielelezo 2.8.1 Akiba ya Fedha za Kigeni

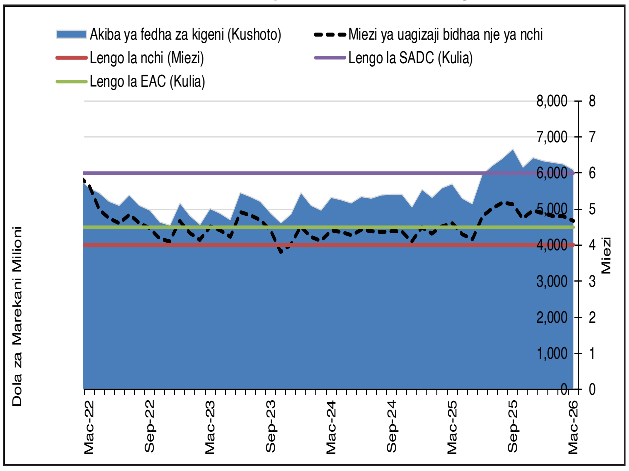

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Mauzo ya nje

Katika kipindi cha marejeo, mauzo ya nje ya bidhaa na huduma yaliongezeka kwa asilimia 12.8 na kufikia dola za Marekani milioni 18,603.5 kwa kipindi cha mwaka unaoishia Machi 2026, ikilinganishwa na dola za Marekani milioni 16,498.2 kipindi kama hicho mwaka 2025. Ukuaji huu ulichangiwa zaidi na ongezeko la mauzo ya nje ya dhahabu na mapato yatokanayo na shughuli za utalii, ambazo kwa pamoja zilichangia asilimia 51 ya mauzo yote ya nje.

Mauzo ya bidhaa yalifikia dola za Marekani milioni 11,076.9, ikiwa ni zaidi kwa asilimia 15.5

ikilinganishwa na kipindi kama hicho mwaka 2025. Kwa kiasi kikubwa, ongezeko hili lilichangiwa na mauzo ya dhahabu, bidhaa za viwandani, tumbaku na kahawa (Kielelezo 2.8.2). Mauzo ya nje ya dhahabu yaliongezeka kwa asilimia 38.5 hadi kufikia dola za Marekani milioni 5,222.8, ikinufaika na bei nzuri ya dhahabu duniani. Vilevile, mauzo ya nje ya bidhaa za viwandani yaliongezeka kwa asilimia 32 hadi dola za Marekani milioni 1,802.7, yakichangiwa zaidi na kuongezeka mauzo ya vifaa vya chuma na vioo nchi jirani.

Kwa ulinganifu wa mwaka kwa mwaka, mauzo ya nje ya bidhaa asilia yaliongezeka kwa asilimia 8.2 hadi kufikia dola za Marekani milioni 1,608.8, ikichangiwa na hali nzuri ya mauzo ya tumbaku na kahawa kwa bei na kiasi. Hii ilifidia asimilia 9.2 ya kushuka kwa mauzo ya korosho, ambayo yalipungua kutokana na kushuka kwa bei. Kwa ulinganifu wa mwezi kwa mwezi, mauzo ya bidhaa yaliongezeka na kufikia dola za Marekani milioni 815 mwezi Machi 2026, kutoka dola za Marekani milioni 713.6 mwezi Machi 2025, kutokana na kuongezeka kwa mauzo ya dhahabu na bidhaa za viwandani.

Kielelezo 2.8.2: Mauzo ya Nje ya Bidhaa na Huduma

Dola za Marekani Milioni

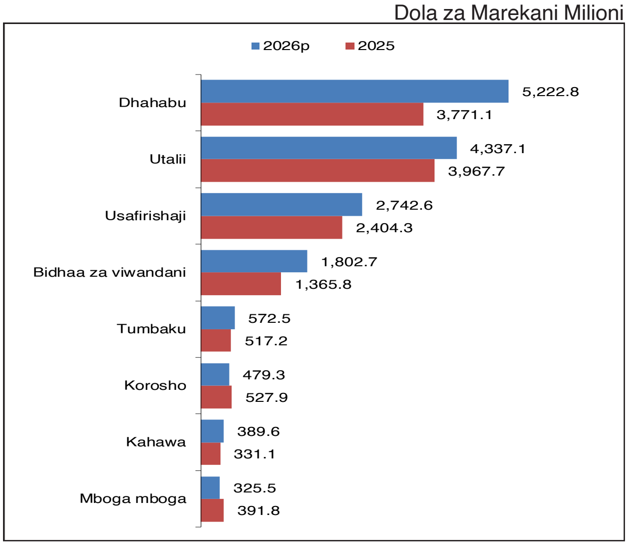

Chanzo: Mamlaka ya Mapato Tanzania na Uchambuzi wa Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: p- inamaanisha takwimu za awali

Mapato yatokanayo na mauzo ya huduma nje yaliongezeka kwa asilimia 9.0 hadi dola za Marekani milioni 7,526.6, mwaka unaoishia machi 2026, ikilinganishwa na kipindi kama hicho mwaka 2025. Ukuaji huu ulichangiwa zaidi na mapato ya shughuli za utalii na usafirishaji. Mapato ya utalii yaliongezeka kwa asilimia 9.3 na kufikia dola za Marekani milioni 4,337.1, ikiashiria kuimarika kwa huduma za utalii sambamba na ongezeko la idadi ya watalii. Pia, mapato ya huduma za usafirishaji yaliongezeka hadi dola za Marekani milioni 2,742.6 kutoka dola za Marekani milioni 2,404.3, yakichangiwa zaidi kwa usafirishaji wa bidhaa kwenda nchi jirani (Kielelezo 2.8.3). Kwa ulinganifu wa mwezi kwa mwezi, mapato ya huduma yalifikia dola za Marekani milioni 494.7 mwezi Machi 2026, pungufu ya dola za Marekani milioni 513.6 zilizorekodiwa mwezi Machi 2025.

Kielelezo 2.8.3: Mapato ya Huduma kwa Sekta

Dola za Marekani Milioni

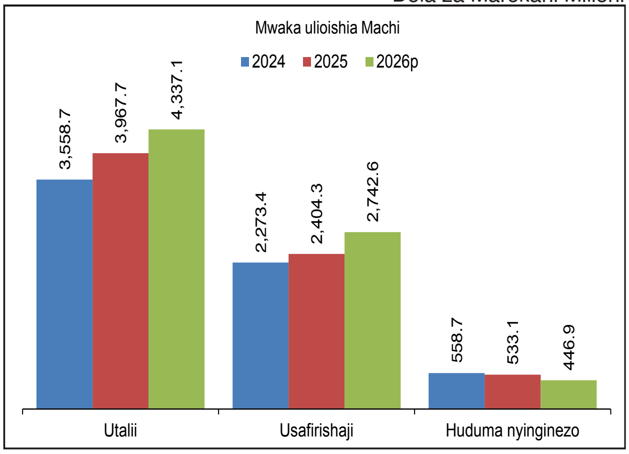

Chanzo: Ukokotoaji wa Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: Huduma nyinginezo zinajumuisha ujenzi, bima, huduma za fedha, mawasiliano ya simu, komputa na taarifa, ada za matumizi ya mali miliki ya kiakili, huduma za serikali, huduma binafsi, na huduma nyingine za kibiashara.

Uagizaji wa bidhaa na huduma

Uagizaji wa bidhaa na huduma uliongezeka kwa asilimia 13.6 na kufikia dola za Marekani milioni 19,361.9 mwaka ulioishia Machi 2026, ikilinganishwa na kipindi kama hicho mwaka 2025. Ukuaji huu kwa kiasi kikubwa ulichangiwa na uhitaji mkubwa wa bidhaa, hususan bidhaa za viwandani, vifaa vya usafiri viwandani, mitambo na vifaa vya mitambo, pamoja na vipuli na vifaa. Ongezeko la bidhaa mtaji na bidhaa za kati linaonesha kuimarika kwa uwekezaji na uzalishaji wa viwandani wenye mwelekeo wa kupanuka kwa uwezo wa uzalishaji.

Gharama za uagizaji wa mafuta ya petroli zilipungua kwa asilimia 12.8 na kufikia dola za Marekani milioni 2,192.8, ikiashiria kushuka kwa bei ya mafuta ghafi katika soko la dunia, kabla ya mabadiliko mapya yanayohusiana na mgogoro wa mashariki ya kati (Kielelezo 2.8.4). Kwa ulinganifu wa mwezi kwa mwezi, uagizaji wa bidhaa uliongezeka hadi kufikia dola za Marekani milioni 1,577.8 Machi 2026, kutoka dola za Marekani milioni 1,032.6 zilizorekodiwa Machi 2025, kwa kiasi kikubwa zikichangiwa na kuongezeka kwa uagizaji wa bidhaa mtaji, za viwandani na bidhaa za mafuta.

Kielelezo 2.8.4: Ulinganifu wa Uagizaji wa Bidhaa na Huduma

Dola za Marekani Milioni

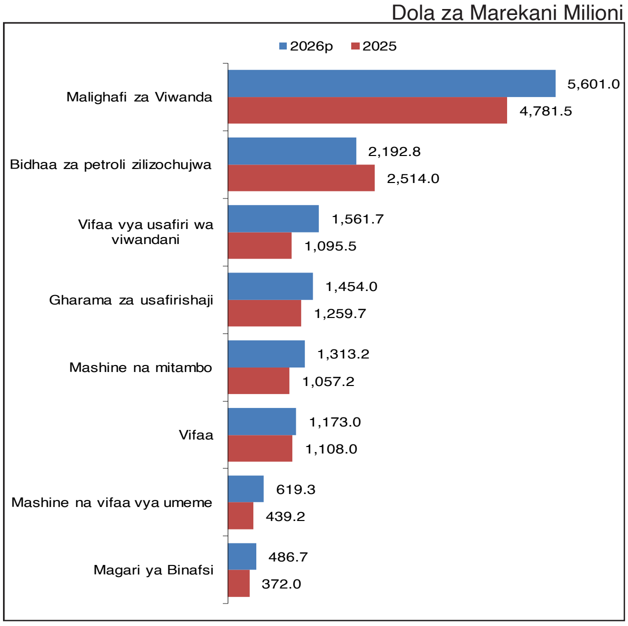

Chanzo: Mamlaka ya Mapato Tanzania na Uchambuzi wa Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: p inamaanisha takwimu za awali.

Malipo ya huduma yaliongezeka na kufikia dola za Marekani milioni 3,393.6 mwaka ulioishia Machi 2026, ikiwa ni ongezeko la asilimia 15.7 ikilinganishwa na kipindi kama hicho mwaka 2025. Ongezeko hili lilitokana na ongezeko la malipo ya huduma za usafirishaji kutoka nje, sambamba na ongezeko la uagizaji wa bidhaa (Kielelezo 2.8.5). Kwa ulinganifu wa mwezi kwa mwezi, malipo ya huduma yaliongezeka hadi dola za Marekani milioni 304.3 mwezi Machi 2026, ikilingishwa na dola za Marekani milioni 271 mwezi Machi 2025, yakichangiwa kwa kiasi kikubwa na gharama za juu zaidi za malipo ya usafirishaji mizigo.

Kielelezo 2.8.5: Malipo ya Huduma

Dola za Marekani Milioni

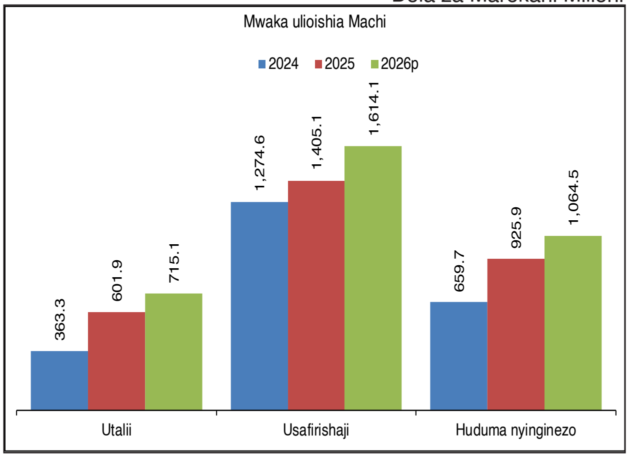

Chanzo:Ukokotoaji wa Benki kuu ya Tanzania
Tanbihi:Huduma nyingine zinajumuisha ujenzi, bima, huduma za kifedha, mawasiliano ya simu, kompyuta na taarifa, ada za matumizi ya mali miliki ya kiakili,huduma za kiserikali,huduma binafsi, na huduma nyingine za kibiashara.

Nakisi ya urari wa malipo iliongezeka hadi dola za Marekani milioni 1992.9, katika kipindi cha mwaka unaoishia Machi 2026, kutoka dola za Marekani milioni 1,987.5 kipindi kama hicho mwaka 2025, ikichangiwa kwa kiasi kikubwa na kuongezeka kwa malipo umiliki wa mtaji na riba nje ya nchi. Kwa ulinganifu wa mwezi kwa mwezi, nakisi hiyo ilikuwa dola za Marekani milioni 214.8 mwezi Machi 2026, ikilinganishwa na dola za Marekani milioni 167.6 kipindi kama hicho 2025.

Ziada ya urari wa uhamisho wa mali ilipungua hadi dola za Marekani milioni 258.8 mwaka ulioishia Machi 2026, ikiwa ni chini ya dola za Marekani milioni 530.5 kipindi kama hicho mwaka 2025. Kupungua huku kulichangiwa zaidi na kupungua kwa uhamisho wa mapato binafsi. Kwa ulinganifu wa mwezi kwa mwezi, ziada ilifikia dola za Marekani milioni 13.5 mwezi Machi 2026, ikilinganishwa na dola za Marekani milioni 27.0 mwezi Machi 2025.

3. Mwenendo wa Uchumi wa Zanzibar

3.1 Mfumuko wa Bei

Mfumuko wa bei wa jumla kwa Zanzibar, ulipungua na kufikia asilimia 4.9 kwa mwezi Machi 2026, kutoka asilimia 5.1 iliyorekodiwa mwezi kama huo mwaka 2025 (Jedwali 3.1.1 na Kielelezo 3.1.1). Kupungua huku kwa kiasi kikubwa kulitokana na kushuka kwa mfumuko wa bei wa bidhaa zisizo za chakula, ikiashiria kushuka kwa bei katika kundi la makazi, maji, umeme, gesi na aina nyingine za mafuta. Mfumuko wa bei wa bidhaa zisizo za chakula ulipungua na kufikia asilimia 0.9 kutoka asilimia 4.1 (Kielelezo 3.1.2). Kwa ulinganifu wa mwezi kwa mwezi, mfumuko wa bei wa jumla uliongezeka hadi kufikia asilimia 0.3 ukilinganishwa na asilimia 0.2 ya mwezi Machi 2025.

Kielelezo 3.1.1: Mwenendo wa Mfumuko wa Bei

Asilimia

Kundi	Uzito	Mabadiliko kila Mwezi			Mabadiliko kila Mwaka		
		Mar-25	Feb-26	Mar-26	Mar-25	Feb-26	Mar-26
Vyakula na Vinywaji Visivyo na Kileo	41.9	0.0	0.0	0.7	7.0	9.2	9.9
Vinywaji vyenye Vileo, Tumbaku na Madawa ya binadamu	0.2	-1.3	0.0	0.0	-0.3	3.1	4.4
Mavazi na Viatu	6.3	1.7	0.3	0.2	4.2	3.1	1.6
Makazi, Maji, Umeme, Gesi na Nishati Nyingine	25.8	0.0	2.0	-0.2	4.9	-0.2	-0.4
Samani, Vifaa vya Nyumbani na Matengenezo ya Kawaida ya Nyumba	4.8	0.2	0.2	-0.4	3.4	2.8	2.3
Afya	1.3	0.0	0.0	0.0	-0.4	1.4	1.4
Uchukuzi	9.1	0.5	0.4	-0.1	1.5	2.2	1.7
Taarifa na mawasiliano	4.2	-0.3	0.0	-0.3	2.8	-0.1	-0.2
Burudani, Michezo na Utamaduni	1.1	0.3	0.0	-0.2	3.6	4.1	3.6
Elimu	1.6	0.0	0.0	-0.3	2.6	1.9	1.6
Huduma za Migahawa na Malazi	1.4	0.0	0.0	-0.3	0.6	7.1	6.8
Bima na Huduma za Fedha	0.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Huduma binafsi, Ulinzi wa Kijamii na Bidhaa na Huduma Mbalimbali	1.7	0.5	0.6	0.3	3.6	2.2	2.0
Mfumuko wa bei wa jumla	100.0	0.2	0.5	0.3	5.1	4.8	4.9
Mfumuko wa bei wa bidhaa za chakula	40.5	0.0	0.0	0.8	6.4	9.3	10.1
Mfumuko wa bei wa bidhaa zisizo za chakula	59.5	0.3	0.9	-0.2	4.1	1.4	0.9

Chanzo: Ofisi ya Mtakwimu Mkuu wa Serikali, Zanzibar

Jedwali 3.1.1: Mfumuko wa Bei wa Mwaka

Kizio: Julai 2022 =100

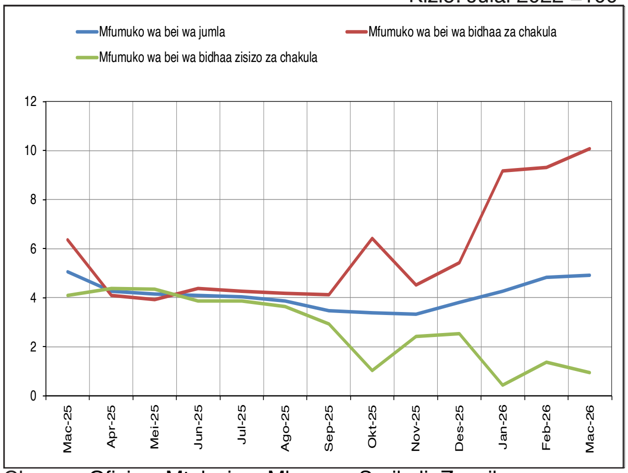

Chanzo: Ofisi ya Mtakwimu Mkuu wa Serikali, Zanzibar

Kielelezo 3.1.2: Wastani wa Bei za Rejareja za Mafuta ya Petroli kwa Mwezi

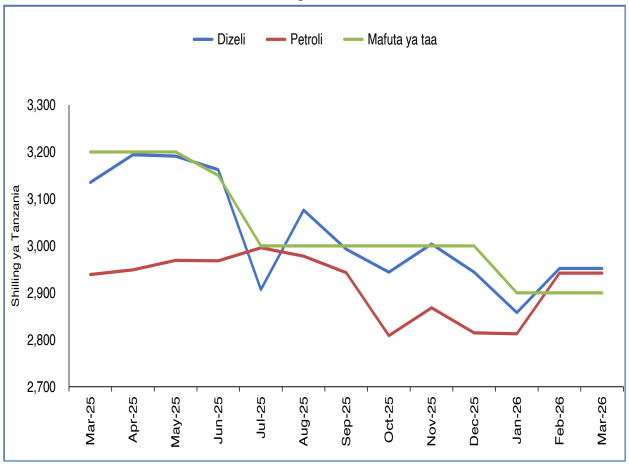

3.2 Bajeti ya Serikali

Mwezi Machi 2026, Mapato ya Serikali, yanayojumuisha mapato ya ndani na misaada, yalifikia jumla ya shilingi bilioni 225.3, ambayo ni juu ya lengo kwa asilimia 1.4. Kati ya kiasi hicho, mapato ya ndani yalikuwa shilingi bilioni 189.4, sawa na asilimia 95.3 ya lengo la mwezi husika, huku sehemu iliyobaki ikiwa ni misaada.

Makusanyo ya mapato ya kodi yalifikia shilingi bilioni 175.7, yakizidi lengo kwa asilimia 0.4. Aina zote za kodi zilifanya vizuri zaidi ya malengo isipokuwa kodi ya mapato. Matokeo haya yalichangiwa zaidi maboresho makubwa yaliyofanyika katika usimamizi wa kodi pamoja na kuongezeka kwa utii wa walipakodi (Kielelezo 3.2.1).

Kielelezo 3.2.1: Mapato ya Serikali

Shilingi Bilioni

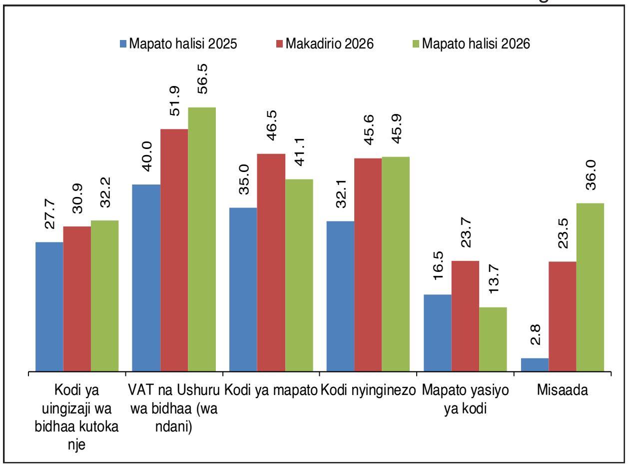

Chanzo: Ofisi ya Rais, Fedha na Mipango, Zanzibar
Tanbihi: Kodi nyingine zinahusisha tozo za hoteli, tozo za wasindikiza wageni, stampu za tozo, tozo za huduma za viwanja vya ndege na bandari, tozo za maendeleo ya barabara na petroli

Matumizi ya Serikali yalikuwa shilingi bilioni 398, ambapo matumizi kwa ajili ya miradi ya maendeleo yalichangia asilimia 61.8 ya jumla hiyo. Kati ya matumizi yote ya maendeleo, asilimia 83.9 yalitokana na vyanzo vya ndani vya mapato, jambo linaloonesha dhamira ya Serikali katika kugharamia miundombinu ya maendeleo. Hivyo, nakisi ya bajeti kwa ujumla, ilifikia shilingi bilioni 208.7, ikifidiwa mikopo ya ndani (Kielelezo 3.2.2).

Kielelezo 3.2.2: Matumizi ya Serikali

Shilingi Bilioni

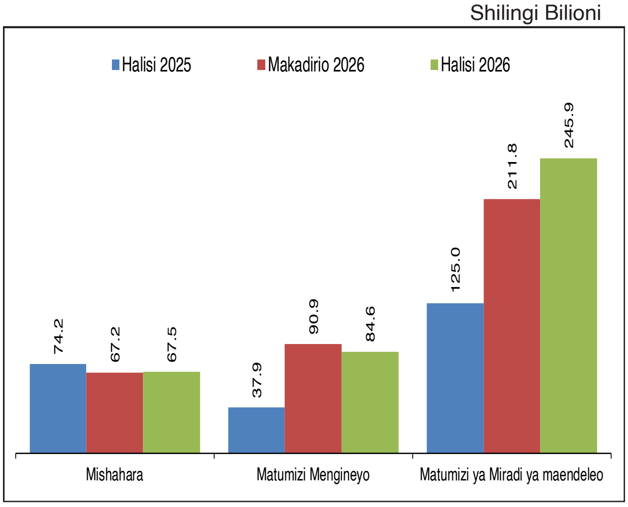

Chanzo:Ofisi ya Rais, Fedha na Mipango, Zanzibar
Tanbihi: Matumizi mengine yanahusisha uhamisho wa fedha, malipo ya riba ya deni la ndani, huduma za mfuko mkuu wa serikali na tozo zingine.

3.3 Mwenendo wa Sekta ya Nje

Kwa mwaka unaoishia Machi, 2026 urari wa malipo ya kawaida uliongezeka kwa asilimia 27.9 hadi kufikia dola za Marekani milioni 903.6 ukilinganisha na kiasi kilichorekodiwa mwezi kama huo mwaka uliotangulia. Matokeo haya yalichangiwa zaidi na mapato ya huduma, hususan kutoka kwenye shughuli zinazohusiana na utalii (Jedwali 3.3.1).

Jedwali 3.3.1: Urari wa Malipo

Dola za Marekani Milioni

Maelezo	Mar-25	Feb-26	Mar-26p	Mwaka unaoishia Machi 2025	Mwaka unaoishia Machi 2026p	Ongezeko/ Upungufu (Asilimia)
Urari wa bidhaa (Halisi)	-43.7	-57.5	-58.5	-484.4	-569.4	17.5
Zilizouzwa nje	2.1	7.1	7.8	34.1	81.9	---
zilizonunuliwa kutoka nje	45.8	64.6	66.3	518.4	651.3	25.6
Urari wa huduma (halisi)	92.3	134.0	96.7	1,174.5	1,434.0	22.1
Mapato	100.2	144.2	108.9	1,274.2	1,551.4	21.8
Malipo	7.9	10.2	12.2	99.7	117.5	17.8
Urari wa bidhaa na huduma (halisi)	48.5	76.5	38.2	690.1	864.6	25.3
Bidhaa na huduma zilizouzwa nje	102.2	151.3	116.7	1,308.3	1,633.3	24.8
Bidhaa na huduma zilizonunuliwa kutoka nje	53.7	74.8	78.5	618.1	768.7	24.4
Urari wa mapato ya msingi (halisi)	0.5	1.4	1.1	14.5	34.1	---
Yaliyoingia	0.7	1.6	1.3	21.0	43.8	---
Yaliyotoka	0.2	0.3	0.2	6.5	9.7	50.1
Urari wa uhamishaji Mali (halisi)	0.1	0.3	0.2	1.8	4.9	---
Iliyoingia	0.1	0.4	0.3	3.5	7.9	---
Iliyotoka	0.1	0.1	0.1	1.7	3.0	79.7
Urari wa Bidhaa,huduma na uhamishaji mali	49.1	78.1	39.5	706.5	903.6	27.9

Chanzo: Mamlaka ya Mapato Tanzania, benki na uchambuzi wa Benki Kuu ya Tanzania.
Tanbihi: p inaashiria Takwimu za awali; fob, 'freight on board'.

Mauzo ya nje

Katika kipindi hicho, mauzo ya bidhaa na huduma nje ya nchi yaliongezeka kwa asilimia 24.8 na kufikia dola za Marekani milioni 1,633.3 ikilinganishwa na kiwango kilichorekodiwa kipindi kama hicho mwaka 2025 (Jedwali 3.3.1). Mapato yatokanayo na huduma yaliendelea kuchangia sehemu kubwa, yakifikia asilimia 95 ya jumla ya mauzo ya nje, hali iliyochangiwa kwa kiasi kikubwa na uwekezaji katika shughuli za utalii pamoja na kuongezeka kwa idadi ya watalii waliowasili kwa asilimia 22.8 hadi kufikia watalii 942,639 mwaka unaoishia Machi 2026. Mauzo ya bidhaa nje ya nchi, yaliongezeka kwa kiasi kikubwa kutokana na kuimarika kwa mauzo ya mazao ya asili, hususan karafuu, jambo linaloakisi msimu mzuri wa zao hilo (Jedwali 3.3.2).

Jedwali 3.3.2: Uuzaji wa Bidhaa

Dola za Marekani Milioni

Maelezo	Uniti	Mar-25	Feb-26	Mar-26^{p}	Mwaka unaoishia Machi 2025	Mwaka unaoishia Machi 2026^{p}	Ongezeko/Upungufu (Asilimia)
Mauzo ya nje ya bidhaa za asili							
Karafuu							
Thamani	000' ya USD	129.4	4,806.2	5,127.0	3,888.8	37,319.9	---
Kiasi	000' kwa Tani	0.1	0.7	0.7	0.9	5.7	---
Bei kwa Unit	USD/Tani	3,486.1	6,859.9	6,844.5	4,412.7	6,506.6	47.5
Mauzo ya nje ya bidhaa zisizo za asili							
Mwani							
Thamani	000' ya USD	293.8	52.6	21.3	3,748.8	4,173.4	11.3
Kiasi	000' kwa Tani	0.5	0.1	0.0	6.7	7.5	12.1
Bei kwa Unit	USD/Tani	541.2	560.3	525.3	557.0	553.2	-0.7
Bidhaa za Viwandani	000' ya USD	1,182.6	841.6	925.2	14,005.8	20,649.5	47.4
Bidhaa za samaki	000' ya USD	57.6	65.3	71.9	1,754.4	1,856.0	5.8
Mauzo ya nje ya nchini kwa bidhaa nyingine	000' ya USD	388.7	1,325.9	1,663.2	10,667.4	17,886.9	67.7
Jumla Ndogo	000' ya USD	1,922.7	2,285.3	2,681.6	30,176.4	44,565.8	47.7
Jumla Kuu	USD ('000')	2,052.1	7,091.5	7,808.6	34,065.2	81,885.7	---

Chanzo: Mamlaka ya Mapato Tanzania na uchambuzi wa Benki Kuu ya Tanzania.

Uagizaji wa bidhaa na huduma

Uagizaji wa bidhaa na huduma kutoka nje uliongezeka kwa asilimia 24.4 na kufikia dola za Marekani milioni 768.7 katika mwaka wa mapitio, ikilinganishwa na kiwango kilichorekodiwa kipindi kama hicho mwaka 2025 (Jedwali 3.3.1). Ongezeko hili lilichangiwa zaidi na kuongezeka kwa uagizaji wa bidhaa, hususan bidhaa mtaji na bidhaa za matumizi (Jedwali 3.3.3).Kwa ulinganifu wa mwezi kwa mwezi, uagizaji wa bidhaa na huduma uliongezeka hadi dola za Marekani milioni 78.5 mwezi Machi 2026, kutoka dola za Marekani milioni 53.6 zilizorekodiwa mwezi Machi 2025.

Jedwali 3.3.3: Uagizaji wa bidhaa

Dola za Marekani Milioni

Maelezo	Feb-25	Jan-26	Feb-26^{p}	Mwaka unaoishia Februari 2025	Mwaka unaoishia Februari 2026^{p}	Ongezeko/Upungufu (Asilimia)
Bidhaa za Mtaji	2.7	39.0	19.5	60.4	133.1	---
Mitambo na vifaa vya kimitambo	0.7	7.9	5.3	21.8	43.2	98.6
Vifaa vya usafirishaji Kiwandani	0.8	21.7	8.0	20.6	43.0	---
Mashine na Vifaa vya Umeme	0.6	7.9	5.1	12.8	34.2	---
Bidhaa nyingine za mtaji	0.6	1.6	1.2	5.3	12.6	---
Bidhaa za uzalishaji wa kati	32.8	37.0	35.7	379.1	403.8	6.5
Vifaa vya viwandani	6.7	21.6	16.7	110.0	175.1	59.2
Ambazo ni chuma na bidhaa zinazotokana navyo	1.1	4.2	3.1	20.5	34.4	67.6
Plastiki na bidhaa zake	0.3	1.1	1.6	6.6	14.0	---
Mbolea	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-28.9
Nishati na mafuta	16.8	11.5	10.7	159.7	114.2	-28.5
ambazo ni bidhaa safi za mafuta	16.8	11.5	10.7	158.1	114.2	-27.8
Vifaa	0.8	1.7	3.1	15.6	28.5	82.2
Chakula na Vinywaji kwa Matumizi ya Viwandani	7.8	1.4	4.1	74.5	69.9	-6.3
ambazo ni nafaka ya ngano	3.2	0.0	1.8	24.6	22.2	-9.5
Mafuta ya kula	4.3	0.5	1.5	30.0	31.6	5.2
Sukari kwa Matumizi ya Viwandani	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	43.5
Magari ya matumizi ya nyumbani	0.7	0.7	1.1	19.2	16.1	-16.1
Bidhaa za Matumizi ya Mwisho	5.0	8.1	9.4	67.6	93.8	38.7
Chakula na vinywaji vinavyotumika hasa kwa matumizi ya nyumbani	1.2	1.8	1.8	17.3	17.9	3.2
Vifaa vya Usafirishaji Visivyo vya Viwandani	0.2	0.2	0.2	2.1	2.9	38.8
ambazo ni pikipiki na baiskeli zilizowekwa na mota ndogo ya ziada	0.1	0.0	0.1	0.8	1.1	29.3
Bidhaa nyingine za matumizi ya mwisho	3.6	4.2	6.7	48.2	70.6	46.6
ambazo ni bidhaa za dawa	0.3	0.0	0.1	3.3	2.4	-27.2
Dawa za kuua wadudu na bidhaa zinazofanana	0.0	0.1	0.1	0.4	0.6	45.7
Sabuni na dawa za kusafisha	0.3	0.5	0.7	4.2	6.3	51.7
Vitambaa na Mavazi	0.3	0.5	0.6	5.5	6.7	20.5
Viatu na bidhaa nyingine	0.3	0.4	0.3	2.6	3.7	42.1
Karatasi na bidhaa zake	0.1	0.1	0.1	2.1	1.6	-22.2
Jumla (f.o.b)	40.4	84.0	64.6	507.1	630.7	24.4

Chanzo: Mamlaka ya Mapato Tanzania na uchambuzi wa Benki Kuu ya Tanzania.

Tanbihi: p inaashiria takwimu za awali; "---", badiliko linalozidi asilimia 100; f.o.b Mzigo ndani ya chombo

VIAMBATISHO

Jedwali A1: Viashiria vya Kiuchumi

		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024[r]	2025[p]
Ukuaji wa Pato la Taifa na Mfumuko wa bei									
1. 1Ukuaji wa Pato la Taifa kwa Bei za Miaka Husika	Asilimia	4.4	8.5	8.1	7.4	9.4	10.5	10.2	na
1.2 Ukuaji halisi wa Pato ta Taifa	Asilimia	7.0	6.9		4.8	4.7	5.1	5.5	6.0
1.3 Wastani Pato kwa Kila Mtu kwa bei za miaka inayohusika	'000' sh	2,356.5	2,479.3	2,597.7	2,705.4	2,854.1	3,058.8	3,234.9	na
1.4 Wastani Pato kwa Kila Mtu kwa bei za miaka inayohusika	Dola ya Marekani	1,041.0	1,083.5	1,126.7	1,171.6	1,233.1	1,263.1	1,239.2	na
1.5 Kasi ya Upandaji wa Bei	Asilimia	3.5	3.4	3.3	3.7	4.3	3.8	3.1	3.3
1.6 Uwiano wa Akiba kwa Pato halisi la Taifa	Asilimia	18.7	18.6	16.5	17.3	19.7	21.2	25.8	na
Takwimu za Kifedha na Riba									
2.1 Ukuaji wa Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana zaidi (M3)	Asilimia	4.5	9.6	5.7	15.5	11.6	14.1	11.1	24.7
2.2.Ukuaji wa Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana (M2)	Asilimia	3.8	11.8	8.2	17.6	12.1	11.9	9.2	28.5
2.3 Ukuaji va Ujazi wa fedha, kwa tafsiri finyu (M1)	Asilimia	5.1	13.7	7.5	23.1	7.5	8.7	11.2	30.2
2.4 Ukuaji Fedha ya msingi (M0)	Asilimia	0.6	6.8	-4.0	17.3	15.8	3.7	19.1	20.7
2.5 Ukuaji wa Mikopo kwa Sekta Binafsi	Asilimia	4.9	11.1	3.1	10.0	22.5	17.3	12.4	23.6
2.6 Uwiano wa Mikopo kwa Sekta Binafsi kwa pato la taifa[1]	Asilimia	14.3	14.6	14.0	14.3	16.0	17.0	17.4	21.6
2.7 Uwiano wa Mikopo kwa sekta binafSikwa mikopo yote	Asilimia	79.8	83.5	77.7	74.4	72.9	73.9	75.9	77.9
2.8 Riba za Amana za miezi 12	Asilimia	8.8	8.8	8.3	8.3	8.5	8.7	9.2	9.6
2.9 Riba za dhamana za serkali kwa ujumla	Asilimia	6.4	7.7	4.4	4.8	4.7	7.3	10.7	8.7
2.10 Riba ya mikopo ya muda mrefu hadi miaka mitano (3-5 years)	Asilimia	17.4	16.6	16.2	16.0	15.7	15.6	15.3	14.4
Mizania ya Malipo na Nchi za Nje									
3.1 Bidhaa Ziizouzwa Nje	Dola ya Marekani	4,292.7	5,377.6	6,371.7	6,756.2	7,223.8	7,696.6	9,121.6	10,293.6
3.2.Bidhaa Zilazoagizwa kutoka Nje ya Nchi	Dola ya Marekani	-8,519.7	-8,615.2	-7,831.7	-10,003.4	-14,208.7	-13,728.9	-14,195.6	-14,787.7
3.3.Urari wa Biashara	Dola ya Marekani	-4,227.0	-3,237.5	-1,460.0	-3,247.1	-6,984.9	-6,032.3	-5,074.0	-4,494.2
3.4.Urari wa Malipo ya Kawaida	Dola ya Marekani	-2,308.7	-1,340.2	-1,458.5	-2,374.3	-5,482.2	-2,960.6	-2,379.8	-2,015.2
3.5 Urari wa malipo yote	Dola ya Marekani	-784.0	587.0	-764.9	1,852.1	-988.4	52.3	70.1	968.9
3.6 Akiba ya Fedha za Kigeni	Dola ya Marekani	5,044.6	5,567.6	4,767.7	6,386.0	5,177.2	5,450.1	5,546.9	6,329.0
3.7 Akiba ya fedha za kigeni (miezi)	Miezi	4.9	6.4	5.6	6.6	4.7	4.5	4.5	4.9
3. 8 Kiwango cha kubadili fedha:									
Wastani wa mwaka	Thamani ya Tsh/Dola	2,263.8	2,288.2	2,294.1	2,297.8	2,303.1	2,382.1	2,597.4	2,537.6
Mwisho wa kipindi	Thamani ya Tsh/Dola	2,281.2	2,287.9	2,298.5	2,297.6	2,308.9	2,501.4	2,374.7	2,450.2
		2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Mwenendo wa Mapato na Matumizi									
4.1 Uwiano wa mapato ya ndani kwa Pato la Taifa[1]	Asilimia	14.8	14.3	15.0	13.7	14.9	15.0	14.7	15.6
4.2 Uwiano wa misaada kwa Pato la Taifa[1]	Asilimia	0.8	0.4	0.7	0.5	0.4	0.3	0.3	0.4
4.3 Uwiano wa Matumiazi ya kawaida kwa Pato la Taifa[1]	Asilimia	10.2	10.7	10.1	9.9	9.8	11.0	10.8	11.9
4.4 Uwiano wa matumizi ya maendeleo kwa Pato la Taifa[1]	Asilimia	6.6	6.5	7.1	7.8	9.2	7.4	7.2	6.9
4.5 Uwiano wa nakisi isiyo jumuisha misaada kwa Pato la Taifa[1]	Asilimia	-2.1	-2.9	-2.2	-4.0	-4.1	-3.4	-3.3	-3.2
4.6 Uwiano wa nakisi ya Jumla kwa Pato la Taita[1,2]	Asilimia	-1.9	-3.3	-1.9	-4.0	-3.6	-3.1	-3.1	-3.0
Deni la nje	Dola Milion	20,503.0	21,920.9	22,952.7	25,519.3	27,832.5	30,252.7	31,950.9	34,765.3
5.1 Mikopo ilyopokelewa	Dola Milion	18,765.1	20,029.3	20,958.4	23,250.9	25,392.8	27,889.3	30,416.1	34,053.0
5.2 Riba ambayo haijaipwa	Dola Milion	1,737.9	1,891.7	1,994.3	2,268.4	2,439.7	2,363.4	1,534.8	712.3

Chanzo:Wizara ya Fedha; Benki Kuu ya Tanzania; na Mamlaka ya Mapato Tanzania
Tanbihi:[1]Imetolewa kwa kuzingatia Pato la Tifa kwa bei za miaka husika; [2] inajumuisha misaada, matumizi yaliyochelewa (expenditure float)
n.a-haipatikani, p- ni takwimu za muda.

Jedwali A2: Mwenendo wa Mapato na Matumizi ya Serikali – Tanzania Bara

Shilingi milioni

	Bajeti ya	Julai - Februari 2026		Februari 2026	
	2025/26	Makadirio	Halisi	Makadirio	Halisi
Mapato ya ndani (yakijumuisha Mamlaka za Serikali za Mitaa)	40,466,131.4	26,241,495.9	27,569,207.2	2,880,156.9	2,972,873.7
Mapato ya Serikali Kuu	36,857,734.1	25,112,168.0	26,479,551.5	2,752,327.0	2,841,018.2
Mapato yatokanayo na kodi	32,175,999.8	20,804,853.1	22,720,040.6	2,286,605.5	2,417,432.8
Ushuru wa forodha	11,562,965.6	7,757,416.5	8,117,829.1	872,741.8	946,087.7
Kodi ya bidhaa na huduma	7,016,470.7	4,441,754.4	4,315,269.2	575,792.3	541,162.8
Kodi ya mapato	11,367,876.5	7,051,055.5	8,766,189.9	672,364.4	762,145.2
Kodi nyingine	4,887,699.8	1,554,626.7	1,520,752.3	165,707.0	168,037.1
Mapato yasiyotokana na kodi	4,681,734.3	4,307,314.9	3,759,510.9	465,721.5	423,585.4
Mapato ya Mamlaka za Serikali za Mitaa	1,680,506.8	1,129,327.9	1,089,655.8	127,829.9	131,855.4
Jumla ya matumizi[1]	48,774,989.1	32,072,706.4	31,061,440.3	3,728,362.5	3,550,057.8
Matumizi ya kawaida	31,281,255.8	20,318,524.8	20,383,148.7	2,593,320.5	2,429,673.6
Mishahara	10,917,466.8	8,680,897.3	8,714,178.6	1,103,498.1	1,123,678.6
Malipo ya riba za mikopo	6,493,715.4	4,349,803.2	3,770,237.6	634,063.5	595,324.3
Ya ndani	3,697,288.1	2,504,577.7	2,482,153.2	351,293.5	332,412.8
Ya nje	2,796,427.3	1,845,225.5	1,288,084.4	282,770.0	262,911.5
Matumizi mengine ya kawaida	7,088,606.6	7,287,824.3	7,898,732.5	855,758.9	710,670.7
Matumizi ya maendeleo	17,493,733.4	11,754,181.6	10,678,291.6	1,135,042.0	1,120,384.2
Fedha za ndani	12,117,828.4	8,304,887.2	8,580,735.0	760,026.7	929,751.9
Fedha za nje	5,375,904.9	3,449,294.4	2,097,556.6	375,015.3	190,632.3
Nakisi ya bajeti bila ya misaada	-8,308,857.7	-5,831,210.5	-3,492,233.0	-848,205.6	-577,184.1
Misaada	1,069,884.4	637,755.6	519,605.7	70,580.4	8,470.1
Ya bajeti	113,796.3	0.0	0.0	0.0	0.0
Ya miradi	846,976.2	523,546.1	470,030.1	65,482.9	8,470.1
Ya kisekta	109,111.9	114,209.5	49,575.6	5,097.6	0.0
Nakisi ya bajeti ikijumuisha misaada	-6,401,157.9	-5,193,454.9	-2,972,627.3	-777,625.2	-568,714.1
Marekebisho (Adjustments to cash and other items (net))	0.0	0.0	-958,019.9	0.0	180,520.5
Balansi ya jumla	-7,238,973.3	-5,193,454.9	-3,930,647.3	-777,625.2	-388,193.6
Ugharamiaji wa nakisi ya bajeti	7,238,973.3	5,193,454.9	3,930,647.3	777,625.2	388,193.6
Ufadhili kutoka nje halisi	4,286,343.5	2,120,611.4	1,672,756.0	-3,642.4	-24,581.0
Mikopo	5,966,414.1	4,741,802.7	3,678,978.2	304,434.8	182,162.2
Mikopo ya bajeti	1,627,221.4	149,604.7	1,143,646.0	0.0	0.0
Mikopo ya miradi	4,339,192.6	4,592,197.9	2,535,332.2	304,434.8	182,162.2
ambayo: Mikopo ya masharti ya kibiashara	2,629,011.8	1,808,963.1	977,611.4	0.0	0.0
Mikopo ya kisekta	80,624.2	28,303.9	20,230.0	0.0	0.0
Marejesho ya mitaji ya mikopo ya nje	-4,389,706.5	-2,649,495.2	-2,026,452.3	-308,077.2	-206,743.2
Ufadhili wa ndani halisi[2]	2,952,629.8	3,072,843.5	2,257,891.3	781,267.6	412,774.5
Mikopo kutoka benki na vyanzo vingine	2,952,629.8	3,072,843.5	2,257,891.3	781,267.6	412,774.5
Mikopo ya benki	2,466,103.9	2,566,509.1	380,129.6	652,532.5	141,177.6
Mikopo toka vyanzo vingine (baada ya marejesho ya mitaji ya miko	486,526.0	506,334.4	1,877,761.7	128,735.1	271,597.0
Mikopo ya ndani (rollover)	3,325,556.5	1,409,985.4	1,774,896.6	94,220.1	339,833.0
Kulipa mitaji ya mikopo ya ndani	-3,325,556.5	-1,409,985.4	-1,774,896.6	-94,220.1	-339,833.0

Chanzo: Wizara ya Fedha

Tanbihi: [1]Haijumuishi marejesho ya mitaji ya mikopo na matumizi yaliyochelewa (expenditure float); [2] Thamani chanya ina maana ya ufadhili, na thamani hasi ya malipo au ongezeko la amana.

Jedwali A3: Tathmini za Amana

Shilingi Bilioni

Kipengele	Mac-25	Apr-25	Mei-25	Jun-25	Jul-25	Ago-25	Sep-25	Okt-25	Nov-25	Des-25	Jan-26	Feb-26	Mac-26
Rasilimali halisi za nje	15,442.1	14,658.6	14,028.1	15,509.5	15,726.1	15,766.0	15,896.7	15,715.4	16,298.6	15,286.5	15,950.0	15,652.8	14,824.5
Rasilimali halisi za nje za Benki Kuu	13,217.7	12,273.9	11,844.6	13,623.0	13,884.0	13,933.2	14,467.3	13,334.3	13,892.1	13,707.3	13,987.7	13,992.5	13,916.0
Rasilimali halisi za nje za mabenki	2,224.4	2,384.7	2,183.6	1,886.5	1,842.1	1,832.8	1,429.3	2,381.1	2,406.5	1,579.1	1,962.3	1,660.3	908.5
Rasilimali halisi za ndani	36,699.8	38,679.1	39,313.4	39,973.8	40,565.0	41,689.9	41,957.4	44,073.3	44,560.0	45,702.6	46,155.7	47,416.5	49,422.3
Madai ya ndani	50,109.3	51,989.3	52,813.1	52,139.4	52,548.3	54,561.2	54,854.2	56,509.3	57,629.3	57,229.9	57,872.1	58,849.3	59,829.1
Madai halisi kwa Serikali Kuu	12,110.0	13,233.5	13,021.1	11,590.4	11,576.1	13,030.4	12,854.4	14,122.4	14,243.8	12,626.9	12,700.8	12,841.9	12,660.8
Mikopo kwa sekta binafsi	37,999.3	38,755.8	39,792.0	40,549.0	40,972.2	41,530.9	41,999.9	42,386.9	43,385.5	44,603.1	45,171.4	46,007.4	47,168.3
Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana zaidi (M3)	52,141.9	53,337.7	53,341.5	55,483.3	56,291.1	57,455.9	57,854.0	59,788.6	60,858.6	60,989.1	62,105.7	63,069.3	64,246.7
Fedha zilizo kwenye mzunguko	7,190.0	7,024.1	7,438.9	7,874.8	8,122.1	8,036.4	7,730.8	8,410.1	8,545.0	8,492.1	8,102.1	8,151.8	8,078.3
Amana za hundi	24,483.7	25,351.5	25,031.6	25,988.3	26,155.4	27,442.8	28,352.1	29,032.2	28,992.7	29,049.1	30,023.9	30,521.3	31,188.5
Amana za akiba na muda maalumu	20,468.2	20,962.1	20,871.0	21,620.3	22,013.5	21,976.7	21,771.2	22,346.4	23,320.9	23,447.8	23,979.7	24,396.2	24,979.9
Fedha taslim (M0)	11,793.1	11,878.9	11,800.7	12,451.7	13,423.8	13,537.9	13,717.6	15,068.7	15,135.7	14,508.3	15,225.1	14,990.0	14,998.9
Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana zaidi (M3)	52,141.9	53,337.7	53,341.5	55,483.3	56,291.1	57,455.9	57,854.0	59,788.6	60,858.6	60,989.1	62,105.7	63,069.3	64,246.7
Amana za fedha za kigeni (FCD)	13,605.9	13,846.3	13,543.4	13,769.3	13,653.2	13,696.3	13,337.2	13,882.1	14,056.5	13,255.7	14,103.2	14,569.7	14,998.4
Amana za fedha za kigeni (Dola milioni)	*5,120.7*	*5,169.1*	*5,045.8*	*5,286.6*	*5,369.8*	*5,560.2*	*5,462.9*	*5,662.4*	*5,768.4*	*5,410.2*	*5,600.8*	*5,730.6*	*5,809.8*
Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana (M2)	38,536.0	39,491.4	39,798.1	41,714.0	42,637.9	43,759.6	44,516.8	45,906.5	46,802.2	47,733.4	48,002.5	48,499.6	49,248.3
Amana za akiba na muda maalum zilizo katika shilingi ya Kitanzania	14,994.3	15,478.3	15,583.2	16,060.1	16,406.3	16,357.2	16,600.4	16,848.4	17,618.1	17,919.5	18,229.5	18,541.9	19,071.4
Ujazi wa fedha, kwa tafsiri finyu (M1)	23,541.7	24,013.1	24,214.9	25,653.9	26,231.6	27,402.4	27,916.4	29,058.1	29,184.1	29,813.8	29,773.0	29,957.7	30,176.9
Fedha zilizo kwenye mzunguko	7,190.0	7,024.1	7,438.9	7,874.8	8,122.1	8,036.4	7,730.8	8,410.1	8,545.0	8,492.1	8,102.1	8,151.8	8,078.3
Amana za hundi	16,351.7	16,989.0	16,776.0	17,779.1	18,109.4	19,366.0	20,185.6	20,648.0	20,639.0	21,321.7	21,670.9	21,805.9	22,098.5

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Jedwali A4: Muundo wa Viwango vya Riba

Asilimia

	2025											2026			
Kipengele	Jan	Feb	Mac	Apr	Mei	Jun	Jul	Ago	Sep	Okt	Nov	Des	Jan	Feb	Mac
A: Riba za mikopo/amana zilizo katika shilingi															
1. Riba katika soko la fedha baina ya mabenki															
Siku 1 (*Overnight*)	7.69	7.87	7.91	7.90	7.95	7.93	6.62	6.15	6.29	6.45	6.08	6.00	6.13	6.01	6.17
Siku 2-7	7.74	8.02	8.02	7.98	7.96	7.96	7.43	6.52	6.43	6.29	6.19	6.30	6.34	6.31	6.25
Siku 8-14	8.51	8.62	8.21	8.08	8.28	8.12	7.57	6.71	6.93	6.92	6.84	6.26	6.74	6.83	6.53
Siku 15-30	8.58	8.77	8.44	8.37	8.35	6.95	7.12	6.87	7.35	7.07	7.23	6.40	7.06	6.96	6.85
Siku 31-60	9.03	8.00	9.83	8.53	8.53	8.53	8.53	6.90	7.50	7.28	7.00	7.20	7.23	7.00	7.20
Siku 61-90	6.75	7.00	9.83	9.11	9.14	9.14	9.14	9.14	9.14	9.14	7.00	8.11	9.96	7.00	8.50
Siku 91-180	7.87	10.42	10.08	12.00	12.00	12.00	11.39	7.00	7.00	9.75	8.89	8.89	6.75	7.00	8.07
Zaidi ya siku 180	10.93	10.93	10.93	10.93	10.93	10.93	10.93	10.93	10.93	10.93	10.93	10.93	10.93	12.00	12.00
Riba ya jumla	7.80	8.06	8.12	8.00	7.98	7.94	7.35	6.48	6.45	6.38	6.30	6.29	6.40	6.34	6.32
2. Riba ya mikopo ya siku 1 kati ya mabenki na	8.00	8.00	8.00	8.00	8.00	8.00	7.75	7.75	7.75	7.75	7.75	7.75	7.75	7.75	7.75
3. Riba ya mikopo ya muda mfupi toka kwa	5.30	5.30	5.30	5.30	5.30	5.30	5.30	5.30	4.79	4.79	4.79	5.75	5.75	5.75	5.75
4. Riba ya mikopo ya muda mfupi kwa	7.21	7.21	7.21	7.21	7.21	7.21	5.77	5.78	5.76	5.76	5.77	5.75	5.75	5.75	5.75
5. Riba ya dhamana za serikali															
Siku 35	6.50	6.50	6.50	6.50	6.50	6.50	6.50	6.50	6.20	5.94	5.64	5.38	5.36	4.75	4.20
Siku 91	7.76	7.76	7.42	7.50	7.50	7.50	7.46	7.36	6.81	6.21	6.08	5.93	5.73	4.97	4.23
Siku 182	8.20	8.20	8.20	8.47	8.24	8.24	8.24	7.46	6.56	6.41	5.92	5.91	5.85	5.85	5.69
Siku 364	12.63	11.99	10.11	8.92	8.92	8.92	8.13	6.79	5.99	6.00	6.45	6.24	6.21	6.20	5.80
Riba ya jumla	12.51	11.93	10.10	8.86	8.89	8.89	8.13	6.83	6.03	6.27	6.25	5.87	5.89	5.68	5.21
6. Riba za hati fungani za serikali															
Miaka miwili	11.64	12.55	12.55	12.08	12.08	12.08	12.17	12.17	12.17	10.05	10.05	10.05	10.05	10.05	8.36
Miaka mitano	12.41	12.41	13.14	13.14	12.94	12.94	13.18	13.18	12.48	12.48	10.54	10.54	10.54	10.54	10.54
Miaka saba	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71
Miaka kumi	14.08	14.08	14.08	14.26	14.26	14.26	13.74	13.74	13.74	12.45	12.45	12.45	11.30	11.30	11.30
Miaka kumi na tano	15.76	15.76	14.63	14.63	14.63	14.63	14.63	13.91	13.91	13.91	12.08	12.08	12.08	10.78	10.78
Miaka ishirini	15.71	15.28	15.28	15.11	15.11	14.50	14.50	14.50	13.55	13.55	13.55	12.02	12.02	12.02	10.71
Miaka ishirini na tano	15.84	15.84	15.84	15.84	15.29	14.80	14.80	14.42	13.19	13.19	13.19	13.19	13.19	11.99	11.99
7. Riba inayotumika kutathmini dhamana	8.50	8.50	8.50	8.50	8.50	8.50	8.25	8.25	8.25	8.25	8.25	8.25	8.25	8.25	8.25
8. Riba za amana za akiba	2.97	2.98	2.86	2.89	2.52	2.90	2.90	2.90	2.92	2.93	2.88	3.02	2.94	2.98	2.89
9. Riba za jumla za amana za muda maalum	8.31	8.13	8.00	7.82	8.58	8.74	8.83	8.61	8.50	8.36	8.54	8.36	8.33	8.32	8.33
Mwezi 1	9.60	9.90	9.88	7.94	10.47	9.90	11.50	10.70	9.65	9.10	9.31	9.35	8.96	9.10	8.65
Miezi 2	9.61	9.02	8.81	8.78	9.25	9.85	10.75	10.07	9.28	10.09	9.67	9.34	9.56	9.16	9.34
Miezi 3	8.84	9.24	9.42	9.43	9.85	11.12	10.19	8.59	9.61	9.38	9.42	9.70	9.43	9.03	9.56
Miezi 6	9.86	9.40	9.68	9.36	9.82	10.28	10.28	10.44	10.12	10.06	10.01	9.96	10.20	10.26	10.51
Miezi 12	10.08	9.48	8.14	9.27	9.72	9.79	9.88	9.99	9.84	9.21	10.02	9.58	9.70	9.82	9.60
Miezi 24	7.23	6.94	6.90	6.66	7.49	6.95	5.99	7.16	7.63	7.05	7.92	7.21	7.11	7.35	7.03
10. Riba za amana kwa wateja wakubwa	11.80	11.40	10.35	10.52	10.64	11.21	10.72	10.99	11.05	11.22	11.67	11.66	11.74	11.48	11.57
11. Wastani wa riba za mikopo	15.73	15.14	15.50	15.16	15.18	15.23	15.16	15.07	15.18	15.19	15.27	15.24	15.10	15.11	15.11
Muda mfupi (Hadi mwaka 1)	15.70	15.77	15.83	16.15	15.96	15.69	15.51	15.64	15.52	15.50	15.53	15.46	15.49	15.41	15.45
Muda wa kati (Mwaka 1 hadi 2)	16.89	16.06	16.56	16.33	16.35	16.49	16.41	16.45	16.26	16.42	16.42	16.42	16.73	16.70	16.53
Muda wa kati (Miaka 2 hadi 3)	16.35	15.53	16.44	15.25	15.24	15.38	15.22	15.01	15.19	15.13	15.18	15.43	14.97	15.27	15.31
Muda mrefu (Miaka 3 hadi 5)	15.25	14.09	14.32	13.88	14.19	14.35	14.39	14.02	14.26	14.24	14.43	14.29	14.05	13.95	13.95
Muda mrefu (Zaidi ya Miaka 5)	14.45	14.25	14.36	14.19	14.17	14.25	14.28	14.22	14.66	14.68	14.79	14.61	14.24	14.20	14.30
12. Riba za mikopo kwa wateja wakubwa	12.80	13.42	12.94	12.88	12.99	12.68	12.56	12.72	12.84	12.40	12.61	12.38	12.25	12.19	12.21
B: Fedha za kigeni															
1. Riba za amana															
Amana za akiba	0.90	0.76	0.77	0.53	1.33	0.89	0.83	0.93	0.98	1.75	0.57	0.87	0.77	0.70	1.22
Riba za jumla za amana za muda maalum	4.22	3.66	2.98	2.94	3.65	3.60	3.75	4.11	3.94	4.17	4.03	3.67	4.18	4.29	4.26
Mwezi 1	4.36	3.52	3.01	2.43	2.46	2.47	2.50	2.46	2.46	2.44	2.45	2.45	2.52	2.45	2.47
Miezi 2	4.77	3.50	2.34	2.08	3.54	3.52	3.02	4.02	4.98	4.93	6.12	2.96	4.97	4.85	4.84
Miezi 3	4.47	3.31	2.23	3.62	3.53	3.03	4.31	4.98	2.56	4.55	2.87	4.92	4.95	4.94	4.69
Miezi 6	3.89	4.11	3.81	3.55	4.61	4.92	4.94	4.60	5.10	5.05	5.25	4.82	4.66	4.80	4.97
9 months	3.62	3.88	3.50	3.01	4.10	4.06	4.00	4.47	4.61	3.86	3.47	3.19	3.82	4.43	4.35
Miezi 12	8.83	8.97	8.93	8.89	8.81	8.70	8.82	8.59	8.43	8.71	8.52	8.61	8.57	8.61	8.70
Muda mfupi (Hadi mwaka 1)	9.89	9.93	9.99	9.97	9.99	9.93	9.91	9.89	9.89	9.88	9.89	9.91	10.00	10.00	10.00
Muda wa kati (Mwaka 1 hadi 2)	7.58	7.64	7.94	8.16	8.39	8.22	8.23	8.11	7.49	7.73	7.65	7.68	7.68	7.72	7.69
Muda wa kati (Miaka 2 hadi 3)	8.81	8.57	8.28	8.23	8.49	6.88	7.03	7.16	7.25	7.43	7.49	8.31	8.35	8.23	8.19
Muda mrefu (Miaka 3 hadi 5)	8.18	9.11	8.61	8.36	8.17	9.43	9.42	9.30	9.16	9.23	9.30	8.50	8.64	8.83	9.09
Muda mrefu (zaidi ya miaka 5)	9.70	9.62	9.83	9.70	9.01	9.06	9.52	8.49	8.35	9.28	8.28	8.66	8.17	8.28	8.50

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Jedwali A5: Mizania ya Malipo ya Nje

Dola za Marekami Milioni

	2020	2021	2022	2023	2024^{r}	2025p
A. Urari wa Malipo ya Kawaida	**-1,458.5**	**-2,374.3**	**-5,482.2**	**-2,960.6**	-2,379.8	-2,049.4
Bidhaa: Zilizouzwa nje ya nchi (f.o.b)	6,371.7	6,756.2	7,223.8	7,696.6	9,121.6	10,262.9
Bidhaa asilia	808.1	627.9	766.5	953.3	1,473.3	1,491.9
Bidhaa zisizo asilia	5,253.3	5,763.0	6,058.4	6,321.6	7,228.8	8,464.5
Kati ya hizo: Dhahabu	2,957.5	2,737.1	2,835.1	3,058.9	3,419.6	4,753.9
Bidhaa zisizo rekodiwa	310.4	365.4	399.0	421.6	419.6	306.6
Bidhaa: Zilizoagizwa kutoka nje ya nchi (f.o.b	-7,831.7	-10,003.4	-14,208.7	-13,728.9	-14,195.6	-14,787.7
Urari wa Biashara ya Bidhaa	-1,460.0	-3,247.1	-6,984.9	-6,032.3	-5,074.0	-4,524.8
Huduma: Mapato	2,183.8	3,117.7	4,762.0	6,231.7	6,846.8	7,477.5
Usafirishaji	1,281.7	1,558.1	1,872.0	2,333.4	2,353.4	2,647.6
Utalii	714.5	1,310.3	2,527.8	3,373.8	3,903.1	4,410.6
Huduma zingine	187.5	249.3	362.2	524.4	590.3	419.2
Huduma: Malipo	-1,319.0	-1,607.0	-2,465.4	-2,395.9	-2,795.0	-3,241.8
Usafirishaji	-607.0	-806.4	-1,378.4	-1,326.4	-1,411.9	-1,467.3
Utalii	-203.8	-196.2	-357.5	-477.2	-522.3	-715.5
Huduma zingine	-508.2	-604.4	-729.5	-592.3	-860.9	-1,059.1
Urari wa Biashara ya Huduma	864.7	1,510.7	2,296.6	3,835.9	4,051.7	4,235.7
Urari wa Biashara ya Bidhaa na Huduma	-595.2	-1,736.4	-4,688.3	-2,196.5	-1,022.3	-289.1
Mapato ya vitega uchumi: Yaliyoingia	111.2	102.5	183.9	301.2	311.7	306.2
Mapato ya vitega uchumi: Yaliyotoka	-1,375.7	-1,294.2	-1,577.1	-1,797.7	-2,199.2	-2,356.3
Urari wa Mapato ya Vitega Uchumi	-1,264.5	-1,191.6	-1,393.2	-1,496.6	-1,887.4	-2,050.1
Urari wa Bidhaa, Huduma na Vitega Uchum	-1,859.8	-2,928.0	-6,081.5	-3,693.1	-2,909.7	-2,339.2
Mapato ya Uhamisho wa Mali wa Kawaida: '	453.9	640.1	716.5	1,280.9	1,177.4	899.1
Mapato ya Uhamisho wa Mali wa Kawaida: '	-52.7	-86.4	-117.2	-548.4	-647.5	-609.2
Urari wa Uhamisho wa Mali wa Kawaida	401.2	553.7	599.3	732.5	**529.9**	289.9
B. Urari wa Uhamisho wa Mitaji	**344.3**	**412.1**	**274.0**	**223.4**	318.7	348.9
Uhamisho wa Mitaji: Ulioingia	344.3	412.1	274.0	223.4	318.7	348.9
Serikali	270.4	346.8	208.7	158.0	253.3	289.8
Taasisi zisizo za serikali	73.9	65.3	65.3	65.3	65.3	59.1
Uhamisho wa Mitaji: Uliotoka	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Jumla A na B	-1,114.2	-1,962.1	-5,208.2	-2,737.2	**-2,061.1**	-1,700.5
C. Urari katika Uwekezaji	**910.0**	**4,037.7**	**3,637.5**	**3,604.9**	2,174.0	3,070.1
Uwekezaji wa Moja kwa Moja	943.8	1,190.5	1,437.6	1,648.9	-1,656.0	-1,850.4
Uwekezaji wa Hisa	-3.6	-7.9	24.6	13.9	-26.1	-52.4
Uwekezaji Mwingine	-30.1	2,855.1	2,175.3	1,942.1	544.1	1,272.1
Mali (Assets)	-19.8	-89.8	193.0	-752.5	-924.6	-417.3
Madeni (Liabilities)	-10.3	2,944.9	1,982.3	2,694.6	1,468.7	1,689.4
Jumla. Makundi A hadi C	-204.2	2,075.5	-1,570.7	867.7	**112.9**	1,369.6
D. Makosa na Masahihisho	**-560.7**	**-223.4**	**582.3**	**-815.4**	-42.8	-400.8
Urari wa Malipo Yote	-764.9	1,852.1	-988.4	52.3	**70.1**	968.9
E. Akiba ya Fedha za Kigeni	**764.9**	**-1,852.1**	**988.4**	**-52.3**	-70.1	-968.9
Vipengele vya Kumbukumbu						
Uwiano wa Urari wa Malipo ya Kawaida kwa	-2.3	-3.5	-7.4	-3.7	-2.9	-2.2
Akiba ya Fedha za Kigeni	4,767.7	6,386.0	5,177.2	5,440.1	5,546.9	6,329.0
Akiba ya Fedha za Kigeni (Miezi ya Uagizaji	5.4	4.9	4.2	4.2	4.5	4.9
Kiwango cha Kubadilisha Fedha (mwisho wa	2,298.5	2,297.6	2,308.9	2,506.0	2,374.7	2,450.2
Kiwango cha Kubadilisha Fedha (kwa wasta	2,294.1	2,297.8	2,303.0	2,382.1	2,597.4	2,537.6

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania, Mamlaka ya Mapato Tanzania na Ukokotoaji wa Benki Kuu ya Tanzania.
Tanbihi: p inaashiria takwimu za awali; "---", badiliko linalozidi asilimia 100; f.o.b Mzigo ndani ya chombo

Jedwali A6: Mauzo ya Bidhaa Nje ya Nchi

Dola za Marekani(Milioni)

Bidhaa	Mwaka ulioishia Machi				
	2022	2023	2024	2025	2026p
Bidhaa asilia	697.5	758.4	1,030.9	1,486.3	1,608.8
Korosho	195.2	199.8	224.7	527.9	479.3
Karafuu	60.8	38.9	31.5	5.2	26.7
Kahawa	161.8	181.9	227.7	331.1	389.6
Pamba	83.5	107.7	110.4	57.5	95.8
Katani	19.1	26.6	19.0	27.6	33.0
Chai	31.3	30.4	28.4	19.9	11.7
Tumbaku	145.7	173.1	389.2	517.2	572.5
Bidhaa zisizo asilia	5,795.4	6,204.2	6,286.7	7,699.9	9,150.7
Madini	3,135.2	3,538.1	3,516.9	4,525.2	5,881.2
Dhahabu	2,670.8	2,890.0	3,106.6	3,771.1	5,222.8
Almasi	19.2	57.6	30.5	46.5	48.9
Tanzanite	23.9	26.2	21.2	18.9	15.5
Madini mengineyo	421.3	564.4	358.6	688.7	594.1
Bidhaa za mbogamboga na maua	374.6	297.2	417.9	505.2	459.6
Mbogamboga	302.2	207.8	316.0	391.8	325.5
Maua	27.4	23.7	26.7	28.8	30.3
Matunda	17.6	33.8	44.0	51.0	61.2
Nyingine	27.4	32.0	31.2	33.6	42.6
Bidhaa za viwandani	1,184.2	1,453.1	1,357.1	1,365.8	1,802.7
ambapo Saruji	44.3	67.2	40.9	35.9	56.4
Bidhaa za Ceramic	48.5	45.4	23.1	25.6	28.2
Vipodozi	35.5	49.3	39.5	47.7	48.5
Mafuta ya Kula	19.2	16.7	21.3	31.4	52.0
Mbolea	6.8	9.0	11.0	7.5	5.7
Vyombo vya Kioo	47.8	50.4	68.7	93.4	131.6
Chuma na vyuma	96.1	105.1	68.1	92.2	149.2
Karatasi na bidhaa zake	64.6	51.4	19.4	34.9	51.7
Vitu vya Plastiki	37.2	40.1	37.5	49.2	52.6
Nguo na Vitambaa	107.2	110.5	75.9	87.4	106.1
Nafaka	403.8	244.7	181.9	345.4	195.4
Mahindi	92.2	76.9	42.3	119.5	118.5
Mchele	302.0	152.5	130.5	208.6	74.9
Nafaka nyinginezo	9.6	15.2	9.1	17.4	2.1
Samaki na mazao ya samaki	168.4	173.5	163.8	172.7	168.5
Mafuta ya mbegu	173.6	176.9	302.3	299.5	268.1
Bidhaa nyingine za mauzo ya nje	248.7	189.8	218.1	243.0	226.9
Kati ya hizo: Maharage	75.8	33.7	52.4	2.1	1.6
Mbao na bidhaa za mbao	105.4	86.9	85.0	84.3	76.1
Kakao	28.3	26.9	48.9	103.6	92.7
Mimea	3.1	12.8	7.2	9.7	20.0
Ngozi na bidhaa za ngozi	6.0	4.1	4.6	4.9	5.1
Mauzo ya ndani ya nchi kwenda nje	6,492.8	6,962.6	7,317.6	9,186.2	10,759.5
Bidhaa zilizosafirishwa tena nje (Re-export	106.9	130.8	128.9	243.1	148.3
Mauzo yasiyorekodiwa	382.2	407.3	400.9	406.9	317.4
Jumla ya mauzo nje	6,875.0	7,369.9	7,718.5	9,593.2	11,076.9

Chanzo: Mamlaka ya mapato Tanzania na Benki Kuu ya Tanzania

Jedwali A7: Bidhaa Zilizoagizwa Kutoka Nje ya Nchi

Dola za Marekani (Milioni)

	Mwaka ulioishia Machi				
Bidhaa	2022	2023	2024	2025	2026p
Bidhaa za kukuza mtaji	1,756.7	2,816.2	2,857.4	2,925.1	3,967.7
Mashine na mitambo	747.3	1,228.3	1,209.6	1,057.2	1,313.2
Vifaa vya usafiri wa viwandani	485.5	923.6	930.9	1,095.5	1,561.7
Mashine na vifaa vya umeme	298.0	337.6	424.4	439.2	619.3
Bidhaa zingine za kukuza mtaji	225.8	326.7	292.5	333.4	473.5
Bidhaa za kati	7,790.2	10,358.5	9,450.1	9,762.0	10,380.0
Malighafi za Viwanda	3,721.9	4,740.9	4,355.9	4,781.5	5,601.0
ambapo Vyuma	995.6	992.7	1,209.6	1,207.0	1,419.9
Bidhaa za Plastiki	655.3	721.0	616.5	797.8	819.6
Mbolea	205.3	622.4	312.9	378.6	415.6
Mafuta na Vilainishi	2,277.0	3,586.3	2,879.6	2,678.9	2,291.8
ambapo Bidhaa za petroli zilizochujwa	2,167.4	3,392.4	2,664.2	2,514.0	2,192.8
Vifaa	944.8	966.6	985.5	1,108.0	1,173.0
Chakula na Vinywaji kwa Matumizi ya viwandani	637.5	781.4	879.7	819.5	821.3
ambapo Ngano	250.6	340.3	403.1	315.5	386.2
Mafuta ya Kula-ghafi na Mafuta ya kula yaliyosafishwa	183.6	152.8	155.7	142.6	181.8
Sukari ya Matumizi Viwandani	116.4	145.4	120.1	163.5	159.5
Magari ya Binafsi	203.3	278.7	348.4	372.0	486.7
Bidhaa za Matumizi ya kawaida	1,235.9	1,368.6	1,458.3	1,428.8	1,618.3
Chakula na Vinywaji kwa Matumizi ya kawaida	173.8	231.4	193.0	218.4	231.1
Vifaa vya usafiri wa kawaida	118.5	155.7	151.6	165.1	233.4
ambapo Pikipiki na baisikeli zenye mota	105.2	135.7	134.2	145.3	204.0
Bidhaa nyingine za Matumizi ya kawaida	943.7	981.6	1,113.6	1,047.6	1,153.8
ambapo Bidhaa za Dawa	326.5	314.7	317.2	261.2	296.8
Dawa za Kuua Wadudu na bidhaa kama hizo	116.3	134.1	214.0	165.1	185.1
Sabuni na Sabuni za Kusafishia	67.4	69.3	59.0	60.8	35.9
Nguo za vitambaa	51.7	51.8	58.0	50.7	60.6
Viatu na Bidhaa Zingine	46.4	50.1	53.2	59.5	58.7
Karatasi na Bidhaa za Karatasi	26.9	23.9	30.8	27.7	33.9
Jumla	10,785.0	14,545.5	13,768.0	14,118.1	15,968.2

Chanzo: Mamlaka ya Mapato Tanzania na Benki Kuu ya Tanzania

Jedwali A8: Bei za Bidhaa Ulimwenguni

	Bei ya wastani ya mafuta ghafi ya nishati(Dola za Marekani kwa pipa)	Mafuta ghafi ya nishati soko la Brent (Dola za Marekani kwa pipa)	Mafuta ghafi ya nishati soko la Dubai (Dola za Marekani kwa pipa)	Kahawa aina ya Arabika (Dola za Marekani kwa kilo)	Kahawa aina ya Robusta (Dola za Marekani kwa kilo)	Bei ya wastani ya chai Dola za Marekani kwa kilo)	Bei ya Chai kwa Mombasa (Dola za Marekani kwa kilo)	Mafuta ya mawese (Dola za Marekani kwa kilo)	Ngano ngumu (Dola za Marekani kwa tani)	Tumbaku (Dola za Marekani kwa tani)	Pamba, Kielelezo A (Dola za Marekani kwa kilo)	Mbolea aina ya DAP (Dola za Marekani kwa tani)	Mbolea aina ya Urea (Dola za Marekani kwa tani)	Dhahabu (Dola za Marekani kwa wakia)
Jan-24	77.67	80.23	78.86	4.47	3.26	2.66	2.20	844.90	283.91	5,533.84	2.03	596.25	335.38	2,034.04
Feb-24	80.55	83.76	81.18	4.60	3.38	2.71	2.23	856.93	278.50	5,534.96	2.20	583.81	351.25	2,023.24
Mar-24	83.55	85.45	84.70	4.61	3.66	2.69	2.15	942.92	274.83	5,608.24	2.20	617.50	330.00	2,158.01
Apr-24	88.01	90.05	89.39	5.27	4.23	3.03	2.31	935.69	272.30	5,674.49	1.99	545.00	320.00	2,331.45
May-24	81.45	82.00	83.53	5.08	4.04	3.20	2.17	859.15	289.42	5,629.87	1.91	522.00	284.80	2,351.13
Jun-24	81.21	82.56	82.17	5.48	4.50	3.22	2.14	873.67	265.55	5,754.61	1.83	543.00	336.25	2,326.44
Jul-24	83.26	85.30	83.94	5.67	4.73	3.30	2.20	896.09	260.26	6,015.53	1.79	539.40	342.50	2,398.20
Aug-24	78.12	80.86	77.95	5.76	4.73	3.22	2.20	932.63	250.85	5,998.60	1.76	546.00	342.50	2,470.15
Sep-24	72.42	74.29	73.43	6.12	5.33	3.27	2.10	982.83	269.69	6,078.93	1.82	554.75	337.50	2,570.55
Oct-24	73.97	75.66	74.65	6.10	4.89	3.15	2.07	1,077.25	272.85	6,166.26	1.84	573.44	374.75	2,690.08
Nov-24	72.29	74.40	72.79	6.72	4.98	3.09	2.24	1,168.59	253.75	6,338.63	1.80	574.50	352.30	2,651.13
Dec-24	72.31	73.83	73.31	7.57	5.22	2.96	2.19	1,189.73	252.17	6,458.25	1.76	568.33	352.00	2,648.01
Jan-25	78.16	79.21	80.14	7.81	5.41	2.73	2.24	1,070.31	254.09	6,519.40	1.72	582.70	380.50	2,709.69
Feb-25	73.82	75.16	74.97	9.05	5.81	2.69	2.25	1,067.27	264.61	6,735.77	1.72	603.75	436.50	2,894.73
Mar-25	70.70	72.57	71.71	8.92	5.69	2.69	2.22	1,067.60	255.37	6,812.98	1.71	615.13	394.50	2,983.25
Apr-25	65.91	67.75	66.89	8.64	5.43	2.91	2.11	994.37	249.58	6,870.88	1.73	635.00	386.88	3,217.64
May-25	62.75	64.21	63.01	8.77	5.24	3.02	1.91	907.58	237.00	6,924.04	1.72	669.20	392.00	3,309.49
Jun-25	69.15	71.45	68.50	8.01	4.33	2.99	2.00	935.39	240.05	6,986.51	1.73	715.38	420.50	3,352.66
Jul-25	69.19	70.95	69.23	7.18	3.69	3.02	2.05	976.38	234.96	7,025.30	1.74	736.00	496.00	3,340.15
Aug-25	66.72	68.20	67.87	8.08	4.39	3.04	2.14	1,026.12	231.14	7,054.14	1.73	795.10	507.70	3,368.03
Sep-25	66.46	67.95	67.75	8.83	4.66	2.94	2.08	1,036.74	233.76	6,949.32	1.72	780.63	461.13	3,667.68
Oct-25	63.04	64.65	64.30	8.90	4.74	3.01	2.23	1,038.09	230.78	6,929.76	1.68	754.00	394.40	4,058.33
Nov-25	62.34	63.61	63.83	9.05	4.74	2.99	2.27	983.40	245.85	6,838.56	1.66	708.25	409.25	4,087.19
Dec-25	60.88	62.72	61.98	8.40	4.20	2.88	2.26	980.12	242.80	6,923.98	1.63	627.50	392.50	4,309.23
Jan-26	63.65	66.77	63.91	8.02	4.24	2.73	2.26	1,004.66	249.90	6,955.13	1.64	619.20	415.40	4,752.75
Feb-26	68.01	71.11	68.36	7.08	3.96	2.70	2.34	1,039.47	257.55	...	1.63	626.50	472.00	5,019.97
Mar-26	95.58	103.69	91.88	7.37	3.90	2.69	2.32	1,102.98	275.91	...	1.70	658.25	725.63	4,855.54

Source: World Bank.org/en/research/coMNodity-MBrkets

Jedwali A9(i): Mfumuko wa Bei kwa Tanzania Bara, badiliko la miezi kumi na mbili (Makundi maalumu)

Kizio: 2020=100

Kipindi	Fahirisi Bidhaa Zote	Vyakula na Vinywaji Baridi	Vinywaji Vikali na Tumbaku	Nguo, Mavazi na Viatu	Makazi, maji, umeme, gesi na nishati zinginezo	Samani, Vifaa vya Nyumbani na Ukarabati wa Makazi	Afya	Usafiri	Habari na Mawasiliano	Burudani, Michezo na Utamaduni	Elimu	Migahawa na Huduma za Malazi	Bima na Huduma za Kifedha	Huduma Binafsi, Hifadhi ya Jamii na Bidha na Huduma Mchanganyiko
Mizania (%)	100.0	28.2	1.9	10.8	15.1	7.9	2.5	14.1	5.4	1.6	2	7	2	2
2023-Januari	4.9	9.9	0.6	2.5	2.0	3.0	1.8	6.2	1.7	1.0	3	3	0	2
Februari	4.8	9.6	0.4	2.6	1.5	2.8	1.8	6.0	1.6	1.2	3	3	0	2
Machi	4.7	9.7	0.5	2.4	1.1	2.9	1.7	5.7	1.6	1.5	3	3	-1	1
Aprili	4.3	9.1	0.8	2.8	0.3	3.1	1.8	4.3	1.7	1.8	3	3	0	2
Mei	4.0	9.7	0.5	2.4	1.1	2.9	1.7	5.7	1.6	1.5	3	3	-1	1
Juni	3.6	7.8	1.7	3.5	1.1	2.5	1.3	-0.4	1.9	1.9	3	5	0	3
Julai	3.3	6.1	3.8	3.4	1.2	2.7	1.9	0.4	2.1	2.2	3	5	0	4
Agosti	3.3	5.6	3.7	3.4	1.4	4.1	2.1	0.6	2.1	2.5	3	5	0	4
Septemba	3.3	5.6	3.6	3.0	1.3	3.9	1.7	1.0	1.7	2.7	4	5	0	4
Oktoba	3.2	4.5	3.5	3.0	1.0	3.4	1.7	3.1	1.4	2.8	4	5	1	4
Novemba	3.2	3.7	4.1	3.3	2.8	3.6	1.4	2.9	1.3	3.4	4	5	1	4
Desemba	3.0	2.3	4.1	3.2	4.0	3.6	1.3	3.3	1.3	3.5	4	4	1	5
2024-Januari	3.0	1.5	4.1	2.8	4.9	3.3	1.8	3.3	1.0	3.8	3	5	1	7
Februari	3.0	1.8	4.2	2.7	5.0	3.5	2.1	2.9	1.9	3.6	3	5	1	7
Machi	3.0	1.4	4.3	2.4	4.8	3.6	2.1	4.4	1.9	3.4	3	4	2	7
Aprili	3.1	1.4	4.0	2.1	4.0	3.3	2.0	5.1	1.8	3.3	3	4	2	8
Mei	3.1	1.6	3.4	2.0	5.2	3.3	2.0	5.0	1.7	3.4	3	3	2	8
Juni	3.1	0.9	3.2	1.8	6.6	3.5	1.9	5.2	1.7	3.3	3	3	2	7
Julai	3.0	1.8	4.2	2.7	5.0	3.5	2.1	2.9	1.9	3.6	3	5	1	7
Agosti	3.1	2.8	2.2	1.8	5.3	1.9	1.7	4.3	1.2	2.6	3	3	1	6
Septemba	3.1	2.5	2.2	1.9	5.8	2.1	1.8	4.3	1.1	2.5	3	3	1	6
Oktoba	3.0	2.5	2.3	2.0	5.4	2.1	1.8	3.6	1.3	2.3	3	3	1	6
Novemba	3.0	3.3	1.8	1.6	4.1	2.1	1.8	3.8	1.2	2.0	3	3	1	6
Desemba	3.1	4.6	2.2	1.2	2.9	2.1	1.9	3.5	1.0	2.0	3	3	1	5
2025-Januari	3.1	5.3	3.6	1.9	2.2	2.2	1.4	2.4	0.8	1.7	5	2	1	3
Februari	3.2	5.0	3.5	2.0	3.1	2.2	1.2	3.2	0.0	1.7	4	2	1	3
Machi	3.3	5.4	3.5	2.0	3.8	2.2	1.4	2.1	0.1	1.6	4	2	1	3
Aprili	3.2	5.3	3.4	2.0	3.8	2.3	1.5	2.1	0.1	1.7	4	2	1	3
Mei	3.2	5.6	3.4	2.0	3.4	2.3	1.7	1.7	0.1	1.5	3	2	1	2
Juni	3.3	7.3	3.5	2.0	1.7	2.0	1.8	1.6	0.0	1.4	3	1	1	2
Julai	3.3	7.6	3.0	1.9	1.3	2.4	1.6	1.2	0.2	1.0	3	1	1	2
Agosti	3.4	7.7	2.9	1.7	2.1	2.4	1.3	1.4	0.4	1.4	3.0	0.9	0.6	2.3
Septemba	3.4	7.0	3.6	1.9	2.3	2.8	1.2	2.1	0.2	0.8	2.9	1.0	0.4	2.3
Oktoba	3.5	7.4	3.6	2.0	2.4	3.1	1.2	1.7	0.3	1.0	3.0	1.0	0.4	1.6
Novemba	3.4	6.6	3.5	2.0	2.2	3.0	1.3	2.9	0.3	0.4	3.0	1.0	0.3	1.7
Desemba	3.6	6.7	3.4	2.0	2.3	3.0	1.3	4.1	0.5	0.3	2.9	0.9	0.4	1.2
2026-Januari	3.3	5.7	2.2	1.2	2.3	2.7	1.1	4.2	0.9	0.6	0.4	1.1	0.5	3.2
Februari	3.2	5.7	2.1	1.1	1.7	2.5	0.9	4.0	1.1	0.6	0.3	1.7	0.3	3.2
Machi	3.2	5.5	2.1	1.3	1.6	2.3	1.1	4.2	1.0	0.6	0.9	2.1	0.3	3.3

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu

Jedwali A9 (ii): Mfumuko wa Bei kwa Tanzania Bara, badiliko la miezi kumi na mbili (Makundi Mengine)

Kizio: 2020=100

Kipindi	Faharisi ya Bidhaa za Msingi	Fahirisi Isiyojumuisha Fahirishi za Bidhaa za Msingi	Fahirisi za Mafuta, Nishati na Bili za Maji	Fahirisi za Huduma	Fahirisi za Bidhaa	Fahirisi za Bidhaa na Huduma za Elimu	Fahirisi za Bidhaa zote Isipokuwa Chaakula na Vinywaji Visivyo na Kilevi
Mizania (%)	73.9	26.1	5.7	37.2	62.8	4.1	71.8
2024-Januari	3.2	2.2	6.6	3.4	2.7	3.0	2.8
Februari	3.7	1.4	7.2	3.0	3.0	2.9	3.5
Machi	3.9	0.9	6.6	3.3	2.8	3.0	3.7
Aprili	3.9	1.4	9.3	3.3	3.1	3.1	3.9
Mei	3.6	2.1	9.8	3.0	3.2	3.5	3.7
Juni	3.6	1.8	13.5	2.9	3.2	3.7	4.0
Julai	3.3	2.2	14.6	2.5	3.2	3.0	3.8
Agosti	3.2	3.1	11.2	2.3	3.6	2.8	3.3
Septemba	3.2	3.0	11.5	2.3	3.6	3.0	3.4
Oktoba	3.2	2.4	9.7	2.2	3.5	2.9	3.2
Novemba	3.3	2.1	5.7	2.3	3.3	3.1	2.9
Desemba	3.3	3.3	5.3	1.6	3.8	2.9	2.5
2025-Januari	2.7	4.0	3.5	1.0	4.2	4.0	2.1
Februari	2.5	5.0	5.4	1.4	4.2	4.0	2.4
Machi	2.2	6.0	7.9	1.0	4.5	4.0	2.3
Aprili	2.2	5.7	7.3	1.1	4.3	3.8	2.3
Mei	2.1	5.6	6.1	1.0	4.2	3.2	2.1
Juni	1.9	7.1	2.1	0.9	4.7	2.9	1.7
Julai	1.9	7.1	1.0	0.8	4.7	2.8	1.5
Agosti	2.0	7.3	2.6	0.8	4.9	2.8	1.6
Septemba	2.2	6.7	3.7	1.3	4.7	2.5	1.9
Oktoba	2.1	7.3	4.0	1.0	5.0	2.6	1.9
Novemba	2.3	6.2	3.8	1.6	4.4	2.4	2.1
Desemba	2.3	6.2	3.8	1.6	4.4	2.4	2.1
2026-Januari	2.2	6.0	5.2	4.6	2.1	3.9	2.2
Februari	2.1	5.9	2.8	2.2	3.7	0.3	2.1
Machi	2.2	5.6	2.1	2.4	3.6	0.7	2.1

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu

Jedwali A9 (iii): Mfumuko wa Bei kwa Tanzania Bara), badiliko la mwezi mmoja (Makundi Maalumu)

Kizio 2020 =100

Kipindi	Fahirisi Bidhaa Zote	Vyakula na Vinywaji Baridi	Vinywaji Vikali na Tumbaku	Nguo, Mavazi na Viatu	Makazi, maji, umeme, gesi na nishati zinginezo	Samani, Vifaa vya Nyumbani na Ukarabati wa Makazi	Afya	Usafiri	Habari na Mawasiliano	Burudani, Michezo na Utamaduni	Elimu	Migahawa na Huduma za Malazi	Bima na Huduma za Kifedha	Huduma Binafsi, Hifadhi ya Jamii na Bidha na Huduma Mchanganyiko
Mizania (%)	100.0	28.2	1.9	10.8	15.1	7.9	2.5	14.1	5.4	1.6	2.0	6.6	2.1	2.1
2024-Januari	0.7	0.5	0.0	0.1	0.9	0.2	0.7	1.1	0.1	0.5	1.6	1.3	0.3	3.0
Februari	0.5	1.6	0.2	0.1	0.1	0.1	0.4	-0.5	0.8	0.1	0.5	-0.1	0.3	-0.1
Machi	0.8	1.5	0.1	0.2	0.2	0.2	0.0	1.6	0.0	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2
Aprili	0.5	0.8	0.2	0.1	0.8	0.1	0.0	0.3	0.0	0.1	0.0	0.5	0.0	0.4
Mei	0.1	-0.3	0.2	0.1	0.5	0.2	0.0	0.3	0.1	0.3	0.9	0.0	0.1	1.0
Juni	0.1	-0.9	0.0	0.2	1.9	0.3	0.0	0.1	0.1	0.0	0.2	0.5	0.1	0.0
Julai	-0.2	-1.1	0.6	0.1	-0.1	0.3	0.3	0.3	-0.1	0.3	0.0	0.3	0.0	0.0
Agosti	-0.2	-0.1	0.4	0.1	-1.3	0.0	0.2	0.0	-0.1	-0.2	0.0	0.0	0.0	-0.1
Septemba	0.1	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.4	0.0	0.0	0.2	0.0
Oktoba	-0.3	-0.5	0.0	-0.1	-0.6	0.0	0.0	-0.3	0.0	-0.1	0.0	0.0	0.0	0.5
Novemba	0.4	1.2	0.1	0.1	0.1	0.3	0.0	0.1	0.1	0.3	0.0	0.0	0.0	0.1
Desemba	1.9	0.5	0.1	0.3	0.2	0.1	0.2	0.0	0.1	0.1	0.1	0.0	0.2	0.7
2025-Januari	0.6	1.2	1.4	0.8	0.2	0.3	0.3	0.0	-0.1	0.3	2.9	0.1	0.0	0.9
Februari	0.6	1.2	0.1	0.2	0.9	0.1	0.2	0.3	0.0	0.1	0.2	0.0	0.2	0.1
Machi	0.8	1.9	0.1	0.2	0.9	0.3	0.2	0.4	0.1	0.0	0.0	0.1	0.2	0.2
Aprili	0.4	0.7	0.1	0.0	0.8	0.2	0.2	0.4	0.0	0.1	0.0	0.3	0.2	0.1
Mei	0.1	0.0	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2	-0.1	0.0	0.1	0.0	0.2	0.0	0.0
Juni	0.3	0.7	0.1	0.2	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	-0.1	0.0	0.0	0.0	0.0
Julai	-0.3	-0.8	0.1	0.0	-0.4	0.6	0.1	0.0	0.0	-0.1	0.0	0.0	0.0	0.0
Agosti	-0.1	0.0	0.4	-0.1	-0.6	0.0	-0.1	0.1	0.1	0.2	-0.2	0.0	0.0	0.2
Septemba	-0.6	0.6	0.3	0.3	0.6	0.0	0.9	0.0	-0.1	0.0	0.1	0.0	0.0	0.1
Oktoba	-0.2	0.0	0.1	-0.5	0.3	0.0	-0.7	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	-0.2	-0.2
Novemba	0.3	0.4	0.1	0.1	-0.2	0.2	0.1	1.3	0.0	-0.2	0.0	0.1	-0.1	0.3
Desemba	0.9	2.0	0.4	0.2	0.5	0.2	0.1	1.4	0.2	-0.1	0.0	0.0	0.1	-0.3
2026-Januari	0.2	0.3	0.2	0.0	0.2	0.0	0.1	0.2	0.2	0.6	0.3	0.3	0.1	2.9
Februari	0.5	1.2	0.0	0.0	0.4	0.0	0.0	0.1	0.2	0.1	0.1	0.6	0.1	0.0
Machi	0.8	1.8	0.1	0.5	0.7	0.1	0.4	0.5	0.0	0.1	0.6	0.4	0.1	0.3

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu

Jedwali A9 (iv): Mfumuko wa Bei kwa Tanzania Bara, badiliko la mwezi mmoja (Makundi Mengine)

Kizio 2020 =100

Period	Faharisi ya Bidhaa za Msingi	Fahirisi Isiyojumuisha Fahirishi za Bidhaa za Msingi	Fahirisi za Mafuta, Nishati na Bili za Maji	Fahirisi za Huduma	Fahirisi za Bidhaa	Fahirisi za Bidhaa na Huduma za Elimu	Fahirisi za Bidhaa zote Isipokuwa Chakula na Vinywaji Visivyo na Kilevi
Weight (%)	73.9	26.1	5.7	37.2	62.8	4.1	71.8
2022-Januari	3.3	6.0	7.3	2.9	4.7	2.3	3.1
Februari	3.0	5.6	5.8	2.4	4.4	2.2	2.7
Machi	2.7	6.1	6.3	1.9	4.5	2.0	2.4
Aprili	2.8	6.5	9.9	1.7	5.0	1.4	2.6
Mei	3.0	6.8	13.5	2.7	4.8	1.5	3.4
Juni	3.4	7.4	12.9	3.4	5.0	1.5	3.9
Julai	3.5	7.5	11.2	3.5	5.2	1.5	3.8
Agosti	3.2	9.0	9.6	3.2	5.5	1.6	3.4
Septemba	3.3	9.5	7.9	3.4	5.7	1.7	3.5
Oktoba	3.0	10.6	8.7	2.8	6.2	1.7	3.3
Novemba	2.7	11.3	7.7	2.7	6.1	1.6	3.1
Desemba	2.5	11.6	7.9	2.5	6.2	1.5	2.9
2023-Januari	2.5	11.8	6.9	2.9	6.1	1.9	3.0
Februari	2.4	11.5	6.4	2.7	6.0	2.1	2.8
Machi	2.3	11.4	5.0	2.7	5.8	2.0	2.7
Aprili	2.0	10.7	0.4	2.6	5.3	2.0	2.3
Mei	2.0	9.4	-1.1	2.2	5.0	2.3	2.1
Juni	1.7	8.7	0.0	1.6	4.7	2.3	1.8
Julai	2.1	6.6	-0.6	2.1	4.0	3.0	2.2
Agosti	2.2	6.4	-0.6	2.2	4.0	3.1	2.4
Septemba	2.3	6.3	0.9	2.2	4.0	3.1	2.4
Oktoba	2.5	5.0	0.0	2.7	3.4	3.1	2.6
Novemba	2.6	5.0	5.3	2.6	3.7	3.2	3.0
Desemba	3.1	3.2	5.1	3.2	3.1	3.6	3.3
2024-Januari	3.2	2.2	6.6	3.4	2.7	3.0	2.8
Februari	3.7	1.4	7.2	3.0	3.0	2.9	3.5
Machi	3.9	0.9	6.6	3.3	2.8	3.0	3.7
Aprili	3.9	1.4	9.3	3.3	3.1	3.1	3.9
Mei	3.6	2.1	9.8	3.0	3.2	3.5	3.7
Juni	3.6	1.8	13.5	2.9	3.2	3.7	4.0
Julai	3.3	2.2	14.6	2.5	3.2	3.0	3.8
Agosti	3.2	3.1	11.2	2.3	3.6	2.8	3.3
Septemba	3.2	3.0	11.5	2.3	3.6	3.0	3.4
Oktoba	3.2	2.4	9.7	2.2	3.5	2.9	3.2
Novemba	3.3	2.1	5.7	2.3	3.3	3.1	2.9
Desemba	3.3	3.3	5.3	1.6	3.8	2.9	2.5
2025-Januari	2.7	4.0	3.5	1.0	4.2	4.0	2.1
Februari	2.5	5.0	5.4	1.4	4.2	4.0	2.4
Machi	2.2	6.0	7.9	1.0	4.5	4.0	2.3
Aprili	2.2	5.7	7.3	1.1	4.3	3.8	2.3
Mei	2.1	5.6	6.1	1.0	4.2	3.2	2.1
Juni	1.9	7.1	2.1	0.9	4.7	2.9	1.7
Julai	1.9	7.1	1.0	0.8	4.7	2.8	1.5
Agosti	2.0	7.3	2.6	0.8	4.9	2.8	1.6
Septemba	2.2	6.7	3.7	1.3	4.7	2.5	1.9
Oktoba	2.1	7.3	4.0	1.0	5.0	2.6	1.9
Novemba	2.3	6.2	3.8	1.6	4.4	2.4	2.1
Desemba	2.3	6.2	3.8	1.6	4.4	2.4	2.1
2026-Januari	2.2	6.0	5.2	4.6	2.1	3.9	2.2
Februari	2.1	5.9	2.8	2.2	3.7	0.3	2.1
Machi	2.2	5.6	2.1	2.4	3.6	0.7	2.1

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu

Jedwali A10: Mwenendo wa Deni la Taifa

Dola za Marekani Milioni

Mchanganuo	Mac-25	Apr-25	Mei-25	Jun-25	Jul-25	Ago-25	Sep-25	Okt-25	Nov-25	Dis-25	Jan-26	Feb-26	Mac-26
1. Jumla ya deni lote la nje lililokubaliwaļ	37,117.4	37,606.7	38,234.6	39,074.9	39,252.1	39,664.2	39,676.4	40,135.5	39,521.2	40,232.8	40,970.9	40,972.9	40,757.1
□ □ Deni la nje (lililokwishatolewa na linalodaiwa)	32,627.8	33,092.9	32,902.6	34,053.0	34,454.0	34,345.0	34,953.6	35,221.5	34,679.9	35,023.9	35,377.2	35,343.0	35,041.5
□ □ Deni ambalo bado halijatolewa	4,489.6	4,513.8	5,332.0	5,021.9	4,798.1	5,319.2	4,722.9	4,914.0	4,841.3	5,208.9	5,593.7	5,629.9	5,715.6
2. Deni la nje kwa mujibu wa aina ya wakopeshaji	32,627.8	33,092.9	32,902.6	34,053.0	34,454.0	34,345.0	34,953.6	35,221.5	34,679.9	35,023.9	35,377.2	35,343.0	35,041.5
□ □ Deni la nchi washirika (Bilateral)	1,327.6	1,385.3	1,347.6	1,429.1	1,398.5	1,433.5	1,463.8	1,447.8	1,428.9	1,434.3	1,511.3	1,501.2	1,471.6
□ □ Deni la mashirika ya kimataifa (Multilateral)	18,602.0	18,931.8	18,973.9	19,721.2	19,990.3	20,108.8	20,291.1	20,359.7	20,298.1	20,593.7	20,765.1	20,750.0	20,520.8
□ □ Deni la kibiashara	11,744.3	11,869.4	11,693.6	12,024.9	12,182.2	11,906.4	12,293.0	12,524.0	12,289.5	12,330.2	12,427.9	12,416.8	12,376.5
□ □ Mikopo ya mauzo ya nje (Export credits)	953.9	906.4	887.5	877.8	883.0	896.3	905.7	890.0	663.4	665.7	672.9	675.0	672.7
3. Deni la nje kwa mujibu wa aina wakopajiļ	32,627.8	33,092.9	32,902.6	34,053.0	34,454.0	34,345.0	34,953.6	35,221.5	34,679.9	35,023.9	35,377.2	35,343.0	35,041.5
□ □ Serikali kuu	26,712.0	27,236.1	27,047.6	28,164.9	28,357.7	28,539.9	29,078.6	29,015.0	29,030.3	29,243.5	29,606.9	29,604.6	29,318.6
□ □ Mashirika ya umma	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8	0.0	0.0	0.0
□ □ Sekta binafsi	5,912.1	5,853.1	5,851.2	5,884.3	6,092.5	5,801.4	5,871.2	6,202.8	5,645.8	5,776.7	5,770.3	5,738.4	5,723.0
4. Deni la nje kwa mujibu wa aina ya sarafuļ	32,627.8	33,092.9	32,902.6	34,053.0	34,454.0	34,345.0	34,953.6	35,221.5	34,679.9	35,023.9	35,377.2	35,343.0	35,041.5
Dola ya Marekani	21,944.2	22,029.3	21,907.5	22,471.6	22,811.3	22,573.6	23,141.4	23,506.4	22,973.2	23,200.4	23,322.2	23,334.9	23,362.6
Sarafu ya Umoja wa Ulaya (Euro)	5,525.1	5,753.0	5,692.2	6,018.2	6,041.5	6,126.7	6,160.5	6,110.1	6,092.5	6,156.0	6,274.6	6,255.9	6,212.2
Yuan ya China	2,057.7	2,113.6	2,098.1	2,189.5	2,203.8	2,221.0	2,219.5	2,221.1	2,219.0	2,247.8	2,306.3	2,307.5	2,299.9
Sarafu nyinginezo	3,100.7	3,197.1	3,204.9	3,373.6	3,397.3	3,423.7	3,432.1	3,383.9	3,395.1	3,419.8	3,474.1	3,444.7	3,166.8
4. Deni la nje kwa mujibu wa aina ya matumiziļ	32,627.8	33,092.9	32,902.6	34,053.0	34,454.0	34,345.0	34,953.6	35,221.5	34,679.9	35,023.9	35,377.2	35,343.0	35,041.5
Urari wa malipo yote ya nje, na bajeti (BOP and budget support)	6,747.1	6,834.6	6,818.3	7,454.4	7,748.1	7,775.1	7,912.9	7,968.7	7,948.2	7,949.9	7,982.8	7,959.6	7,878.7
Usafirishaji na mawasiliano	6,975.5	7,129.9	7,100.7	7,193.0	7,271.7	7,293.9	7,641.8	7,514.6	7,569.9	7,619.9	7,711.8	7,773.6	7,713.3
□ Kilimo	1,600.3	1,647.3	1,680.5	1,810.0	1,796.6	1,805.2	1,809.1	1,797.0	1,788.5	1,842.8	1,871.1	1,889.0	1,868.0
□ Nishati na madini	4,262.5	4,268.2	4,242.5	4,420.2	4,452.0	4,480.2	4,481.4	4,323.7	4,122.5	4,188.5	4,248.3	4,235.2	4,198.2
□ Viwanda	1,172.5	1,173.8	1,171.3	1,175.8	1,188.0	826.9	830.9	1,352.1	1,266.8	1,322.6	1,320.2	1,299.2	1,286.7
Huduma za kijamii na elimu	6,526.0	6,670.9	6,713.8	6,776.5	6,761.7	6,826.8	6,855.3	6,738.8	6,726.9	6,772.0	6,869.4	6,840.2	6,741.7
□ Fedha na bima	1,423.5	1,387.1	1,381.1	1,386.5	1,401.4	1,415.6	1,459.9	1,484.6	1,280.9	1,302.9	1,255.4	1,255.8	1,249.8
□ Utalii	587.8	591.7	591.6	590.0	582.6	590.2	583.2	608.4	594.2	629.2	635.9	638.5	633.9
□ Ardhi, majengo na ujenzi	1,548.7	1,572.7	1,504.1	1,504.8	1,494.4	1,544.3	1,547.8	1,768.6	1,742.9	1,748.1	1,743.0	1,742.2	1,780.7
□ Nyinginezo	1,783.9	1,816.8	1,698.7	1,741.9	1,757.6	1,786.8	1,831.2	1,665.0	1,639.3	1,648.0	1,739.3	1,709.8	1,690.7
6. Deni la nje lililopokelewaĭ (Disbursements[1])	421.9	133.9	112.9	1,161.9	497.2	119.5	606.1	171.1	228.9	274.1	143.5	93.1	70.3
□ □ Serikali kuu	286.4	96.2	102.6	1,093.3	404.6	90.4	567.5	154.8	144.0	246.6	131.8	76.9	64.6
□ □ Mashirika ya umma	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
□ □ Sekta binafsi	135.6	37.7	10.3	68.6	92.6	29.1	38.7	16.2	84.8	27.5	11.7	16.2	5.8
7. Ulipaji wa deni la njeĭ	143.4	155.5	404.7	259.1	122.3	85.6	130.9	344.3	110.1	183.5	99.0	100.8	103.7
□ □ Mtaji (Principal)	96.4	142.3	286.2	185.4	92.7	32.9	75.3	262.0	76.4	136.8	81.5	35.4	48.0
□ □ Riba	47.0	13.2	118.4	73.7	29.6	52.6	55.6	82.3	33.7	46.7	17.5	65.4	55.7
□ □ Malipo mengine	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
8. Mtiririko halisi wa deni la njeĭ (Net flows on exte	325.5	-8.4	-173.4	976.6	404.5	86.6	530.8	-90.9	152.5	137.3	61.9	57.7	22.4
9. Uhamisho halisi wa deni la njeĭ (Net transfers c	278.5	-21.7	-291.8	902.8	374.9	33.9	475.2	-173.2	118.8	90.6	44.4	-7.7	-33.3
10. Madeni ya nje yaliyochelewa kulipwa kwa mujibu wa aina ya wadaiļ	2,046.6	2,123.7	2,151.0	2,415.0	2,588.8	2,219.9	2,351.3	2,823.1	1,795.3	2,093.6	2,111.8	2,032.6	2,092.1
Mtaji uliochelewa kulipwa (Principal Arrears)	1,390.1	1,452.1	1,467.5	1,702.7	1,862.6	1,552.3	1,662.7	2,010.9	1,349.5	1,588.7	1,597.2	1,550.9	1,593.4
□ □ Deni la nchi washirika (Bilateral)	156.8	157.0	140.9	141.4	141.1	139.8	171.1	175.1	183.1	184.0	187.8	189.0	188.0
Deni la mashirika ya fedha ya kimataifa	51.9	53.0	53.0	167.7	168.1	168.1	169.6	177.3	66.9	85.6	0.8	0.8	0.7
□ □ Deni la kibiashara	962.7	1,021.1	1,047.7	1,090.7	1,247.2	916.1	994.7	1,344.3	954.6	1,148.5	1,231.3	1,181.6	1,211.3
□ □ Mikopo ya mauzo ya nje	218.8	221.1	225.9	302.9	306.2	328.3	327.3	314.3	144.9	170.6	177.4	179.5	193.4
Riba iliyochelewa kulipwa (Interest Arrears)	656.4	671.6	683.5	712.3	726.1	667.6	688.6	812.2	445.8	504.9	514.6	481.7	498.6
□ □ Deni la nchi washirika (Bilateral)	77.5	78.0	78.4	78.7	78.6	78.7	78.7	78.7	79.0	80.1	80.3	80.2	80.0
□ □ Deni la mashirika ya fedha ya kimataifa	32.0	33.8	33.8	35.5	41.0	44.2	44.8	46.7	33.8	37.0	23.2	22.9	22.7
□ □ Deni la kibiashara	373.5	383.8	392.6	414.2	421.7	345.2	364.0	494.4	290.3	338.8	358.4	324.9	340.6
□ □ Mikopo ya mauzo ya nje	173.5	176.1	178.7	183.9	184.8	199.5	201.1	192.5	42.7	49.0	52.8	53.6	55.4
11. Jumla ya deni la nje la Serikali na sekta binafs	33,284.3	33,764.5	33,586.1	34,765.3	35,180.1	35,012.6	35,642.2	36,033.7	35,125.7	35,528.8	35,891.9	35,824.7	35,540.2
12. Jumla ya deni la ndani la Serikali	12,926.7	12,974.0	13,219.8	13,631.1	13,886.2	15,073.3	15,334.2	15,620.1	15,742.5	15,485.0	15,329.1	15,253.7	14,917.3
13. Jumla ya deni	46,210.9	46,738.5	46,805.9	48,396.3	49,066.3	50,085.9	50,976.4	51,653.8	50,868.2	51,013.8	51,221.0	51,078.3	50,457.5
Kiwango cha ubadilishaji fedha, mwishoni wa kipindi (TZS/USD)	2,650.0	2,679.2	2,685.6	2,604.6	2,545.8	2,463.3	2,442.8	2,451.6	2,436.8	2,447.5	2,518.1	2,542.5	2,577.4

Chanzo: Wizara ya Fedha na Benki Kuu ya Tanzania

Tanbihi: Madeni yaliyochelewa kulipwa kwenye mashirika ya kimataifa ni yale yanayodaiwa kwa sekta binafsi ;ĭ inaashiria mtiririko wa deni katika kipindi husika; ļ inahusu hali ya deni mwisho wa kipindi husika;

r ni takwimu zilizorekebishwa; na p, takwimu za awali

Tafsiri ya dhana Muhimu

Ujazi wa fedha

Hujumuisha fedha zote zilizo kwenye mzunguko, nje ya mfumo wa kibenki na amana zote za wakazi wa hapa nchini zilizo kwenye mabenki. Kwa Tanzania ujazi wa fedha hutafsiriwa katika ngazi tatu ambazo ni ; Ujazi wa fedha kwa tafsiri finyu (M1), Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana (M2) na Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana zaidi (M3).

Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana zaidi (M3)

Ujazi wa fedha unaojumuisha ujazi wa fedha kwa tafsiri pana (M2) na amana za fedha za kigeni zilizowekwa na wakazi kwenye benki ndani ya nchi.

Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana (M2)

Hii inajumuisha ujazi wa fedha kwa tafsiri finyu (M1) pamoja na amana za akiba na za muda maalumu zilizo katika shilingi, zilizowekwa katika mabenki hapa nchini.

Ujazi wa fedha kwa tafsiri finyu (M1)

Hujumuisha fedha zilizo kwenye mzunguko, nje ya mfumo wa kibenki pamoja na amana za hundi za wakazi zilizo katika mabenki.

Fedha taslim (M0)

Hujumuisha fedha zote zilizo kwenye mzunguko nje ya mfumo wa benki, fedha taslimu katika hifadhi za mabenki na amana za mabenki zilizowekwa Benki Kuu katika shilingi ya Tanzania. Aidha fedha hizi hujulikana kama fedha za msingi.

Riba ya Benki Kuu

Ni kiwango cha riba kinachoamuliwa na Kamati ya Sera ya Fedha na kutumiwa na Benki Kuu kusimamia, kuashiria na kutekeleza sera ya fedha.

Fedha zilizo nje ya mfumo wa kibenki

Hujumuisha noti na sarafu za shilingi ya Tanzania zinazozunguka nje ya mfumo wa benki. Fedha hizi hujuimusiaha fedha zote zilizo nje ya Benki Kuu ya Tanzania na taasisi nyingine za fedha.

Riba inayotumika kuthmini dhamana za serikali kabla ya kuiva

Kiwango cha riba ambacho Benki Kuu ya Tanzania inatumia katika kufanya tathmini fedha inayotakiwa kulipwa pale mwekezaji anapotaka kurejesha dhamana za Serikali (*Treasury bills*) kwa madhumuni ya kupata fedha. Kiwango hiki hukokotolewa kwa kuongeza kipengele cha ziada (*loaded factor*) juu ya riba ya Benki Kuu. Kipengele hiki huamuliwa na kuidhinishwa na Kamati ya Sera ya Fedha (*MPC*) kulingana na hali ya ukwasi katika uchumi.

Kiwango cha kubadilisha fedha

Ni bei ambayo sarafu moja inaweza kununuliwa na sarafu nyingine, kwa mfano, shilingi ya Tanzania (TZS) kwa dola ya Marekani (USD). Ni jumla ya madai yote kwa Serikali na sekta binafsi.

Deni la umma

Deni linalolipwa au lililodhaminiwa na Serikali Kuu. Deni la umma la Tanzania linajumuisha vipengele viwili vikuu: deni la ndani (linalokopwa hasa kugharamia nakisi ya bajeti) na deni la nje (linalokopwa kimsingi kugharamia miradi ya maendeleo). Deni la nje linajumuisha madeni ambayo Serikali Kuu inadaiwa na wadai wa nje, pamoja na madeni ya nje wa idara na wakala wa Serikali ambayo yamedhaminiwa na Serikali Kuu.

Deni la nje

Ni jumla ya mikopo iliyokopwa na wakazi wa nchi kutoka kwa wakopeshaji wa nje kupitia benki za biashara, serikali za kigeni, au taasisi za kifedha za kimataifa. Hujumuisha deni la nje la umma na la sekta binafsi la muda mrefu. Deni hili pia hujumuisha matumizi ya mikopo ya Shirika la Fedha la Kimataifa (IMF), na mikopo ya muda mfupi (yenye muda wa ukomavu wa mwaka mmoja au chini ya hapo), pamoja na malimbikizo ya riba ya ya mikopo ya muda mrefu.

Mfumuko wa bei

Kiwango ambacho wastani wa bei za bidhaa na huduma katika uchumi huongezeka kwa kipindi fulani. Kiwango hiki huwa kinawasilishwa kwa asilimia. Aidha, ongezeko la mfumuko wa bei huashiria kupungua kwa nguvu ya kununua au thamani ya fedha ya nchi husika.

Mfumuko wa bei wa msingi

Ni kasi ya mabadiliko ya bei za bidhaa na huduma, zisizohusisha nishati, vyakula visivyochakatwa na huduma za umeme na maji kwa kipindi maalum. Bidhaa za vyakula visivyochakatwa, nishati, huduma za umeme na maji hazijumishwi kwa kuwa bei zake hubadilikabadilika na zinaweza kuathiriwa mambo mengine yasiyohusisha ongezeko la ujazi wa fedha.

Mfumuko wa bei za vyakula

Ni kiwango cha mabadiliko ya bei za vyakula vyote vilivyochakatwa na visivyochakatwa.

Mfumuko wa bei usio wa vyakula

Ni ongezeko la bei za bidhaa na huduma zote isipokuwa bidhaa za chakula na vinywaji visivyo na kilevi.

Akiba ya fedha za kigeni

Akiba ya fedha za kigeni inajumuisha fedha na rasilimali zote za kifedha nje ya nchi ambazo zinasimamiwa na Benki Kuu ya Tanzania. Akiba hii hutumika kugharamia malipo ya nje, na pia kudhibiti kiwango cha nakisi ya urari wa malipo, kupitia ushiriki katika masoko ya fedha za kigeni. Akiba hii inajumuisha dhahabu-fedha inayomilikiwa na Benki Kuu ya Tanzania, haki maalum wanazopewa wanachama wa Shirika la fedha duniani (IMF) kutumia kiwango cha fedha za kigeni (Special Drawing Rights (SDRs), akiba ya fedha za kigeni katika Shirika la Fedha Duniani (IMF), pamoja na rasilimali za fedha za kigeni zilizopo Benki Kuu ya Tanzania kwa ajili ya kukidhi mahitaji ya kulipia bidhaa na huduma nje ya nchi.

Soko la fedha baina ya mabenki

Ni utaratibu au sehemu ya soko la fedha ambapo mabenki hukopeshana fedha kwa kwa vipindi maalumu. Katika soko hili, kila mkopo unaotolewa huwakilisha makubaliano baina ya benki kukopeshana kiwango husika kwa muda fulani na kiwango fulani cha riba.

Sera ya fedha inayotumia riba

Ni mfumo wa sera ya fedha unaotumiwa na Benki Kuu kudhibiti mfumuko wa bei na kuchagiza ukuaji wa uchumi kupitia riba za mikopo. Kwa kutumia mfumo huu, Benki Kuu ya Tanzania hupanga Riba Ya Benki Kuu kila robo mwaka ili kuathiri gharama na upatikanaji wa mikopo katika uchumi. Benki hutumia nyenzo mbalimbali za sera ya fedha kama vile kuuza au kununua dhamana za serikali, hati fungani za serikali, kubadilisha sehemu ya amana ambazo benki zinatakiwa kuweka kisheria katika Benki Kuu ili kudhibiti kiwango cha ukwasi katika uchumi.

Mkopo wa siku moja wa Benki Kuu

Ni utaratibu unaoziwezesha benki kukopa fedha kutoka Benki Kuu kwa hiyari yao kwa muda wa siku moja, kwa kuweka rehani hatifungani zinazokidhi vigezo kama dhamana .

Riba ya Mkopo wa siku moja

Ni kiwango cha riba kinachotozwa na Benki Kuu ya Tanzania kwa mikopo inayotolewa kwa benki kupitia mkopo wa siku moja '*Lombard*'. Riba hii hutumika kama ukomo wa juu wa wigo wa riba ya Benki Kuu (CBR).

Akaunti ya mapato ya msingi

Hujumuisha mapato yanayotokana na malipo kwa wafanyakazi, riba, gawio na faida zinazotokana na uwekezaji, mapato ya kodi, na mapato mengineyo yakiwemo yanayohusiana na bima na mifuko ya pensheni.

Akaunti ya mapato ya upili

Hujumuisha uhamisho wa fedha usiohusisha mauziano au mabadilishano ya bidhaa, huduma au rasilimali yoyote yenye thamani ya kiuchumi baina ya wakazi wa nchi tofauti.

Soko la fedha baina ya mabenki kwa siku mmoja

Ni sehemu ya soko la fedha inayohusisha mikopo ya muda mfupi baina ya mabenki. Katika utaratibu huu, wakopeshaji hukubaliana na wakopaji kukopeshana fedha kwa muda wa siku mmoja tu, ambapo mkopaji anapaswa kulipa fedha hizo pamoja na riba mwanzoni mwa siku inayofuata.

Mikopo ya muda mfupi toka kwa mabenki (repo)

Ni utaratibu ambao Benki Kuu hukopa fedha kutoka kwa benki kwa kuuza dhamana, kwa makubaliano ya kurejesha fedha hizo pamoja na kiwango fulani cha riba baada ya muda maalumu kwa kuzinunua tena dhamana hizo kutoka kwa benki zilizokopesha. Utaratibu huu hutumika kupunguza ukwasi katika uchumi.

Mikopo ya muda mfupi kwa mabenki (reverse repo)

Ni utaratibu ambao Benki Kuu hukopesha fedha kwa benki kupitia ununuzi wa dhamana kwa makubaliano ya kurejesha fedha hizo pamoja na kiwango fulani cha riba baada ya muda fulani, kwa kuziuza tena dhamana hizo kwa benki zilizokopeshwa. Utaratibu huu hutumika kuongeza ukwasi katika uchumi.

Wastani wa riba za dhamana za Serikali

Hiki ni kiwango cha jumla cha riba ya dhamana za serikali, ambacho hukokotolewa kwa kuzingatia thamani ya mauzo ya dhamana za siku 35, 91, 182, na siku 364, ambacho huwasilishwa kwa asilimia.

ISSN 0856 - 6844

TANZANIA

Kwa maelezo zaidi wasiliana na:
Benki Kuu ya Tanzania, Barabara ya 16 ya Jakaya Kikwete 40184,
Sanduku la Posta 2303, Dodoma, Tanzania
Simu: +255 26 296 3182-7 au +255 22 223 2541

Taarifa hii inapatikana kwenye tovuti: http://www.bot.go.tz

Imechapishwa na Maktaba ya Benki kuu ya Tanzania